

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Itsearviointi avoimen toiminnan kehittämisen välineenä

- Kokemuksia Auditointi- ja itsearviointimallin soveltamisesta

Joensuun Nuorisotoimessa

Päivi Liinamo

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

05/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Päivi Liinamo	Sivumäärä 33 ja 12 liitesivua
Työn nimi Itsearviointi avoimen toiminnan kehittämisen välineenä – Kokemuksia auditointi- ja itsearviointimallin soveltamisesta Joensuun Nuorisotoimessa	
Ohjaava opettaja Jussi Ronkainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Joensuun Nuorisotoimi	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia itsearviointia avoimen toiminnan kehittämisen välineenä Joensuun Nuorisotoimessa. Tavoitteena on tarkastella itsearviointiprosessiin osallistuneiden nuorisohjaajien kokemuksia arviointimallista ja mallin toimivuudesta. Haluttiin selvittää, millainen arviointimalli on välineenä ja miten mallin käyttö on vaikuttanut ohjaajien itsensä ja työyhteisön toimintaan sekä millaiset odotukset ohjaajilla on mallin käytöstä jatkossa.</p> <p>Opinnäytetyö on tehty hyödyntämään Joensuun Nuorisotoimen avoimen toiminnan kehittämistä. Tavoitteena on, että tutkimustulosten perusteella nuorisotoimeen on mahdollista luoda pysyvä, paikallisiin olosuhteisiin soveltuva avoimen toiminnan arviointi- ja kehittämismalli.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä on käytetty laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto on kerätty kyselyn avulla. Kyselyssä käytettiin avoimia kysymyksiä ja kysely lähetettiin kaikille itsearviointiprosessiin osallistuneille Joensuun Nuorisotoimen ohjaajille. Kyselyyn vastasi yksitoista ohjaajaa. Tutkimuksen aineisto analysoitiin teemoittelun avulla.</p> <p>Tutkimus osoitti että itsearviointimalli koettiin hyvänä ja tarpeellisena arviointivälineenä toiminnan sisältöjä kehitettäessä ja mallin käyttöä jatkossa pidettiin tarpeellisena.</p>	
Asiasanat nuorisotyö, avoin toiminta, itsearviointi, kehittäminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Päivi Liinamo	Number of Pages 33 and 12
Title Self-evaluation as a means to develop open doors activity – experiences from application of audition- and self-evaluation model in the Youth Department of Joensuu.	
Supervisor(s) Jussi Ronkainen	
Subscriber and/or Mentor Youth Department of Joensuu	
Abstract <p>The aim of this thesis is to study self-evaluation as an instrument in developing open door activities at the Youth Department of Joensuu. The objective was to examine experiences of those youth workers who have participated in the self evaluation process of the evaluation model and functionality of the model. Our interest was to find out the utility of the self-evaluation as a tool and how the use of the model has affected to functions of the youth workers themselves, to the work community and what kinds of expectations youth workers have on the use of the model in the future.</p> <p>This thesis aims to benefit the development of the open doors-activities of the Youth Department of Joensuu. The main goal is to create, on the basis of the results of the study, a permanent model of evaluation and development, applied to local conditions.</p> <p>The study was made by using qualitative research method. The data was collected by inquiry, which included open-ended questions. The inquiry was sent to all youth workers in the Youth Department of Joensuu, who participated in the self-evaluation process. The method of thematic analysis was used in the analysis of the data.</p> <p>The study demonstrated that the self-evaluation model was considered as good and necessary means of evaluation when developing the contents of activity. Also the use of the model in the future was considered necessary.</p>	
Keywords youth work, open door activities, self-evaluation, developing	

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1 NUORISOTYÖ	6
2 AVOIN TOIMINTA	8
3 JOENSUUN NUORISOTOIMI	11
3.1 Toiminnan osa-alueet	13
3.1.1. Alueellisen ja kulttuurisen nuorisotyön palvelut	13
3.1.2 Ulkoiset ohjaus- ja neuvontapalvelut	14
3.1.3 Sosiaalisen tuen palvelut	15
3.1.4 Kehittämistoiminta	15
3.2 Avoin toiminta Joensuussa	16
4 NUORISOTYÖN ARVIOINTI	17
4.1 Nuorisotyön Auditointi- ja itsearviointimalli	18
4.2 Itsearviointi	20
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
5.1 Taustaa tutkimukselle	21
5.2 Tutkimuksen tehtävä	21
5.3 Tutkimusmenetelmä	22
5.4 Aineiston analysointi ja tulkinta	22
5.5 Tutkimuksen luotettavuus	23
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
6.1 Auditointi- ja itsearviointimalli työvälineenä	24
6.2 Itsearviointin vaikutus omaan työhön	25
6.3 Itsearviointin vaikutus työyhteisön toimintaan	26
6.4 Mallin käyttö ja kehittäminen jatkossa	28
6.5 Johtopäätökset	29
7 POHDINTA	31
LÄHTEET	34
LIITTEET	36

JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin itsearviointia toiminnan kehittämisen välineenä Joensuun Nuorisotoimen avoimessa nuorisotoiminnassa. Itsearviointi nuorisotyön arviointivälineenä perustuu pääkaupunkiseudulla kehitettyyn nuorisotyön arviointimalliin, jossa menetelminä ovat ulkopuolisten arvioijien auditoinnit ja sisäiset itsearvioinnit. Tutkimukseni kohteena olevan nuorisotalojen Itsearvioinnin pohjana olivat avointen nuorten iltojen toiminnan arvioimiseksi laaditut arviointikriteerit. Tutkimuksellani halusin selvittää, millainen itsearviointimalli oli työvälineenä ja nostiko se esille kehittämisen kohteita avoimessa nuorisotalotoiminnassa sekä kannattaako itsearviointiprosessia käyttää jatkossa ja pitäisikö sitä vielä jotenkin kehittää. Tavoitteena on hyödyntää tutkimuksen tuloksia Joensuun nuorisotoimen avoimen toiminnan kehittämisessä.

Käytän jatkossa kunnallisen nuorisotyön avoimesta nuorisotoiminnasta nimitystä avoin toiminta. Arvioinnin kriteeristö on pääkaupunkiseudulla laadittu avointen nuorten iltojen arvioimista varten. Joensuussa avoimet nuorten illat muodostavat pääosan avoimen nuorisotoiminnan menetelmistä ja toimintamuodoista, joten on luontevaa käyttää nimitystä avoin toiminta, ja se kuvaa mielestäni parhaiten tätä Joensuun nuorisotoimen toimintakokonaisuutta.

Työskentelen Joensuun nuorisotoimessa ohjaajana ja opinnäytetyöni käsittelee siten myös omaa työtäni ja sen kehittämistä. Avoimen toiminnan kehittäminen on yksi päätehtävistäni Joensuun nuorisotoimessa. Olen myös itse osallistunut tutkimuksen kohteena olevaan itsearviointiprosessiin. Toivon, että saatujen tutkimustulosten perusteella nuorisotoimeen olisi mahdollista luoda säännöllinen ja järjestelmällinen avoimen toiminnan kehittämisjärjestelmä, johon kaikki voivat sitoutua ja josta on hyötyä koko työyhteisölle.

Avointa toimintaa, joka tapahtuu pääsääntöisesti nuorisotaloilla, on arvioitu monesti väärin mielikuvien ja olettamusten perusteella. Työkokemukseni pohjalta voin sanoa, että nuorisotaloja ei ole arvostettu ja toiminnasta puhuttaessa onkin käytetty termejä puuhastelu, oleilu, näprääminen sekä lorvailu ja asiakaskunnan luullaan olevan tai viimeistään nuorisotalotoiminnassa tulevan ongelmanuoriksi. Toimintaa on

kuvattu monilla erilaisilla määritteillä: avoin toiminta, avointen ovien toiminta, avoimet nuorten illat, nuorisotalotoiminta, tilatoiminta. Tässä tutkimuksessa käytän pääasias-
sa termiä avoin toiminta, joka mielestäni kuvaa parhaiten tutkimuskohdettani. Nuori-
sotaloilla tapahtuvaa toimintaa määrittävät voimakkaasti olosuhteet: ympäristö, sijain-
ti, toimijat ja heidän tarpeensa sekä paikalliset työntekijä- ja toimintaresurssit. Kaikki
nuorisotalot ovat erilaisia ja aina tekijöidensä ja toimijoidensa näköisiä. Vaikka nuori-
sotyötä ja nuorisotalotoimintaa ja tavoitteita määrittävät nuorisolaki ja asetus ja muut
yleiset nuorisokasvatukseen liittyvät säännökset, on nuorisotyön avoimelta toiminnal-
ta puuttunut selkeät määrittelyt ja kriteerit ja niiden myötä arviointi ja toiminnan kehit-
täminen on ollut vaikeaa.

Tutkimukseni kohteena oleva itsearviointiprosessi suoritettiin joensuulaisilla nuoriso-
taloilla tammikuussa 2011 ja opinnäytetyöni tekemisen aloitin myöhemmin samana
keväänä. Tutkimuksessa käytin laadullista tutkimusmenetelmää tekemällä kaikille
prosessiin osallistuneille ohjaajille kyselyn. Kyselyyn vastasi yksitoista kolmestatoista
tavoitetusta ohjaajasta. Tutkimuksen piiriin kuuluvien ohjaajien joukko oli niin pieni,
että tutkimusmenetelmä olisi voinut olla haastattelu, mutta valitsin kyselyn haastatte-
lun sijaan, koska oma aktiivinen roolini itsearviointiprosessissa olisi voinut haitata
haastattelujen kulkua. Kyselyssä käytin avoimia kysymyksiä. Halusin, että jokaisen
vastaajan näkökulma asiaan tulisi mahdollisimman hyvin esille.

Opinnäytetyöni aluksi avaan muutamia tärkeitä tutkimukseeni liittyviä käsitteitä. Näitä
ovat nuorisotyö ja sille kuuluvat tehtävät, avoin toiminta, Joensuun nuorisotoimi toi-
mintaympäristönä ja nuorisotyön arviointi. Seuraavaksi kuvaan tutkimukseni eri vai-
heet ja tutkimuksesta saadut tulokset. Lopuksi kuvaan tekemiäni johtopäätöksiä ja
pohdin tulosten merkitystä Joensuun nuorisotoimen ja avoimen toiminnan kehittämi-
sessä.

1 NUORISOTYÖ

”Tavoitteen asettelujen ja sisältöjen suhteen nuorisotyö on monenlaista toimintaa nuorten kanssa, ja sitä tekevät julkinen sektori, seurakunnat, järjestöt ja yhteisöt sekä vapaaehtoiset yksityiset henkilöt” (Kempainen, Pertti 1999,37).

Suomen nuorisolaissa määritellään nuorisotyö nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaksi aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi. Sillä tarkoitetaan myös nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Nuorisolain tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. (Nuorisolaki 2006.)

Nuorisolain (2006) 7§:n mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Nuorisotyön palveluja voidaan tuottaa myös alueellisesti kuntien yhteistyönä. Edelleen säädetään, että kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen-, kulttuurinen -, kansainvälinen - ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot. Tämän lain 8§:n mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (mt.)

Nuorisotyön tehtävät ja tavoitteet määrittyvät lakien, asetusten ja erilaisten säädösten ja sopimusten mukaan. Jo ihmisoikeuksien julistus, jossa tunnustetaan ihmiskunnan kaikkien jäsenten tasa-arvo ja yhtäläiset ja luovuttamattomat oikeudet vapauteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan maailmassa, määrittää nuorisotyön tehtäviä. Ta-

voitteena on nuoren hyvä ja onnellinen elämä aktiivisena ja tasavertaisena toimijana yhteiskunnassa ja maailmassa. (United Nations Human Rights 2011.)

Myös lasten oikeuksien sopimuksessa on neljä yleisperiaatetta, jotka tulee ottaa aina huomioon lasten asioissa: ketään ei saa syrjiä, lapsen etu on otettava huomioon kaikissa päätöksissä, jokaisella on oikeus elämään ja kehittymiseen ja lapsen näkemyksiä on kunnioitettava kaikissa häntä koskevissa asioissa. (Unicef, 2011.)

Eurooppalaisen nuorisopolitiikan uudet tuulet ja tehtävät on määritelty laajojen nuorten kuulemistilaisuuksien pohjalta ja niissä painotetaan nuorten kuulemista ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä ja tarjoamista. Kuulemisten pohjalta todetaan, että nuorten aktiivista osallistumista on edistettävä, koulutusta ja oppimista koskevia keitelevä aloja on laajennettava, nuorten itsenäisyyttä on tuettava ja Euroopan unionin edustamia arvoja on edistettävä. (EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet 2002, 18-19.)

Juha Nieminen näkee nuorisotyön nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen pohjautuvana, ohjattuna ja yhteisöllisenä toimintana. Hänen näkemyksensä on, että nuorisotyön tehtävänä on myös auttaa nuoria yhteiskuntaan liittymisessä ja nuorisotyön on tarjottava nuorille oppimismahdollisuuksia persoonallisuuden, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseksi. (Nieminen, 2007, 38.)

Niemisen mukaan nuorisotyö voidaan jakaa neljään nuorisotyön funktioon. Näiden funktioiden avulla voidaan hänen mukaansa paikantaa nuorisotyön asema ihmisen elämässä ja voidaan myös jäsentää erilaisia nuorisotyön muotoja, käytäntöjä ja menetelmiä. Tehtävät ovat: sosialisatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio ja resursointi- ja allokointifunktio. (Nieminen, 2007, 23, 38.)

Ensimmäinen nuorisotyön perustehtävistä on sosialisatio, joka tarkoittaa hyväksi todettujen arvojen, roolien ja käyttäytymistapojen ja toimintamallien siirtämistä nuorille niin, että he pystyvät liittymään yhteiskunnan, lähiyhteisön ja kulttuurin jäseniksi, ja se mahdollistaa nuorten osallistumisen yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen. (Nieminen 2007, 23.)

Toinen perustehtävistä auttaa nuorta kehittymään omaksi itsekseen. Personalisaa-tiossa ohjataan nuorta omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi. Nuori-sotyö tarjoaa personalisaatiotehtävänsä kautta mahdollisuuksia ja tilaisuuksia inhimil-liselle kasvulle ja innostaville oppimiskokemuksille. Personalisaatiotehtävän toteutu-misen kannalta tärkeä nuorisotyön piirre on nuorten vapaaehtoinen mukanaolo, jonka myötä nuorisotyöhön kuuluu olennaisesti nuorten tarpeiden kuuleminen. Tämä tar-koittaa Niemisen mukaan sitä, että nuorten itsensä ilmaisemat tai nuorisotyöntekijöi-den tunnistamat tarpeet vaikuttavat ratkaisevasti nuorisotyön oppimisympäristöjen rakentamiseen. (Nieminen 2007, 24.)

Kolmantena funktiona Nieminen näkee nuorisotyön kompensaatiofunktion, joka il-mentää sosialisatiossa ja personalisatiossa esiin tulleiden puutteiden tasoittamisen ja korjaamisen. Kompensaatiossa nuoria, joilla on ongelmia, autetaan yhteiskuntaan liittymisessä tai omien persoonallisten toiveiden toteuttamisessa ja voimavaroja koh-distetaan heikommassa asemassa oleviin ja erityisryhmien nuoriin. (Nieminen 2007, 25.)

Neljäs nuorisotyön funktioista on resursointi- ja allokointifunktio. Tehtävänä on siis pyrkiä vaikuttamaan nuorisotyölle osoitettujen resurssien määrään ja niiden kohden-tamiseen. Tämän tehtävän Nieminen näkee kuuluvan lähinnä nuorisopolitiikan piiriin, koska nuorisopolitiikan tehtävä on vaikuttaa siihen, miten nuoriso huomioidaan poliit-tisessa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Nieminen toteaa, että kasvatukselli-nen nuorisotyö toteuttaa sosialisatio-, personalisaatio- ja kompensatiotehtävää, kun taas nuorisopolitiikka keskittyy resursointi- ja allokointitehtävään. (Nieminen 2007, 25-26.)

2 AVOIN TOIMINTA

”Avoimet nuorten illat -toiminta mielletään kunnallisen nuorisotyön perus-tehtäväksi, kulmakiveksi, joka kuitenkin saattaa jäädä liian vähälle huo-miolle. Sitä kehitetään kyllä siinä missä muutakin nuorisotyötä, mutta toimintaan kohdistuu harvemmin erityisprojekteja, jotka vaativat suuria taloudellisia satsauksia, vaikka laadukkaan nuorisotalotyön soisi olevan monipuolista ja haastavaa. Onnistuneesti ja laadukkaasti toteutettuna se voi olla yksi nuorisotyön kasvatustyön menestystarinoista.” (Hovi & Westman 2009, 11.)

1950- ja 1960-luvuilla läntisissä teollisuusmaissa nuoriso eristäytyi omaksi ikäryhmäkseen ja Suomessa käytiin tuolloin Nuoret pois kaduilta – keskustelua. Nuorisojoukot aiheuttivat järjestyshäiriöitä, ja siksi nuoret haluttiin pois kaduilta terveempien harrastusten pariin. Tähän tarpeeseen kehitettiin avoimet nuorisotilat ja ensimmäinen kunnallinen avointen ovien kerho perustettiin Helsinkiin vuonna 1957. Sen nimi oli Haka-kerho, ja se saavutti valtaisan suosion. Siitä alkoi avoimen nuorisotoiminnan kehittyminen Suomessa. (Kemppinen 1999, 41.)

Kemppinen puhuu avointen ovien nuorisotoiminnasta, joka on toimintaa, johon kaikilla nuorilla on mahdollisuus tulla mukaan. Toiminta tapahtuu yleensä nuorisotalossa tai -tilassa ja se tarjoaa nuorille kokoontumispaikan, jonne tulemisen kynnys on mahdollisimman matalalla. (Kemppinen 1999, 40-41.) Kemppinen näkee avoimen toiminnan vahvasti kokoontumispaikkana, nuorisotalona, joka on tarkoitettu ensisijaisesti nuorten omaa toimintaa varten, ja paikkana, jossa nuoret voivat tavata nuorisotyöntekijöitä ja muita nuorten parissa toimivia ammattilaisia sekä muita nuoria. (Kemppinen 1999.)

Kylmäkoski laajentaa näkökulmaa ja toteaa, että avoimessa toiminnassa on kyse ryhmässä tapahtuvasta, vapaaehtoisuuteen perustuvasta toiminnasta ja tekemisestä, jolla pyritään vahvistamaan nuoren elämänhallintaa ja pyritään tukemaan nuorta hänen kasvussaan. Tarkemmin hän määrittelee avoimen nuorisotoiminnan nuorisotilatyöksi, jossa painotetaan nuoren elämänhallinnan tukemista ja sitä kautta työntekijän ja nuoren kohtaamista kokonaisvaltaisesti. Hän näkee, että tilatyössä korostuu nuorisotyön tavoitteellisuus, vuorovaikutuksellisuus ja yhteisöllisyys ja siten painottuu myös nuorisotyöntekijän rooli ammattikasvattajana. Nuorten keskinäisistä ajanviettopaikoista on tämän näkökulman mukaan tullut kohtaamispaikkoja merkityksellisten aikuisten kanssa. Nuorisotalosta on tullut väline, nuorisotila, jolla tuotetaan sosiaalisia suhteita ja toimintaa. (Kylmäkoski 2007, 395 - 396,400.)

Kolmas näkökulma, jonka haluan ottaa esille tässä yhteydessä, on avoin toiminta oppimisen paikkana. Nuorisoala näkyy myös epävirallisten oppimismahdollisuuksien tarjoajana. EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet – julkaisussa todetaan, että nuoret osallistuvat monenlaisiin toimintoihin koulutusjärjestelmien ulkopuolella. Oppiminen kansalaisyhteiskunnan toiminnoissa ja sosiaalisessa ympäristössä on osa arkioppi-

mista ja epävirallista oppimista, eikä se ole sattumanvaraista, vaan tarkoituksellista ja järjestäytynyttä. Tätä epävirallista oppimista pidetään myönteisenä, tehokkaana ja houkuttelevana vastapainona joskus tehottomalle ja epämieluisalle viralliselle koulutukselle. Epävirallisen oppimisen hyöty nähdään pääasiassa siinä, että se on luonteeltaan vapaaehtoista, se on usein itseorganisoitunutta ja joustavaa, ja se tarjoaa osallistumismahdollisuuksia ja sallii erehtymisen. Se on myös sidoksissa nuorten kiinnostuksiin ja pyrkimyksiin. (Eu:n nuorisopolitiikan uudet tuulet 2002, 44-45.)

Nieminen näkeekin nuorisotyön toimintaympäristöt oppimisympäristöinä, joissa nuorisotyön tekijät innostavat, motivoivat ja auttavat nuoria oppimaan omista kokemuksistaan ja itselle merkityksellisistä asioista. Oppimisympäristö on epämuodollinen ja hän toteaa, että ”nuorisotyön nonformaalinen luonne toteutuu ihmiskeskeisenä nuoren ihmisen sisäiseen motivaatioon perustuvana toimintana”. Edelleen Nieminen toteaa, että nuorisotyön nonformaalinen kasvatus on tietoista kasvatusta, joka on käytäntöön suuntautunutta ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa, ja sillä on tietyt tavoitteet ja toiminta on ohjattua. (Nieminen 2007, 28.)

Avoimen toiminnan sisältöjä ja toimintaa määrittävät yleiset nuorisotyön tehtävät. Toiminnan tavoitteissa ja niiden mukaisissa sisällöissä näkyvät selvästi paikalliset olosuhteet, toimintaympäristö, paikalliset nuoret ja heidän toiveensa ja tarpeensa sekä sidosryhmien toiveet ja tarpeet. Paikalliset nuorisotyön resurssit ja niiden jakautuminen säätelevät myös avoimen toiminnan sisältöjä ja laatua.

Laadukas kunnallinen nuorisotyö, avoin toiminta, vastaa paikallisiin nuorten tarpeisiin ja tarjoaa sen mukaista palvelua ja toimintaa avoimesti kaikille nuorille ja teemallisesti tietyille ryhmille. Nuorisotyössä seurataan nuorten toimintaa ja elämää. Tarjotaan yksittäisille nuorille tukea ja ohjausta sekä tehdään tarpeen vaatiessa interventioita nuorten elämään. Tarkoitus on myös edistää nuorten mahdollisuuksia ja nuorisoasioiden huomiointia ja niihin vaikuttamista päätöksenteossa ja muiden toimijoiden piirissä. (Cederlöf, Petri 2004, 53-55.)

”Lasten ja nuorten maailma on nykyään niin hektistä, että on perusteltua tarjota nuorille myös mahdollisuus paikkaan, jossa he voivat vain olla hetken rauhassa ja vaikkapa vain keittää ja juoda kahvia toisten nuorten tai mukavan aikuisen kanssa jutellen päivän tapahtumista tai nuorta kiinnostavista tai vaivaavista asioista (Kylmäkoski 2007, 401).”

Nuorisotalolla nuori voi mm. osallistua erilaisiin harrastus- ja kerhotoimintoihin, katsella televisiota, kuunnella musiikkia, tavata kavereita ja nuoriso-ohjaajia tai valita muuta mieleistään tekemistä. Osallistuminen on vapaaehtoista ja vapaamuotoista. Nuorisotaloilla tapahtuva avoin toiminta voi pitää sisällään varhaisnuorille suunnattua iltapäivätoimintaa, avoimia nuorten iltoja, leiri- ja retkitoimintaa, erilaisia tapahtumia, neuvontaa ja tiedotusta sekä yksilö- ja pienryhmätoimintaa. (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

Kaikille avoimet nuorten illat ovat yleisin avoimen toiminnan toimintamuodoista ja juuri avoimet nuorten illat on se toimintamuoto, joka suurelle yleisölle näyttäytyy nuorisotalotyönä niin hyvässä kuin pahassakin. Milloin nuorisotalot ja avoin toiminta nähdään passiivisten huonotapaisten nuorten säilömispaikkana, milloin taas ympäristöleen ongelmia tuovana paheiden pesänä. Perinteisen nuorisotyötä hahmottavan näkemyksen mukaan nuorisotilat tarjoavat nuorille vaihtoehtoisen tavan käyttää aikaansa ja purkaa energiaansa, joka muuten saattaisi suuntautua sekä nuoren itsensä, että ympäristön kannalta väärään suuntaan (Kylmäkoski 2007, 400).

3 JOENSUUN NUORISOTOIMI

”29.8.1958 Joensuun KH kiinnitti huomionsa nuorison kurittomuusilmiöihin ja päätti tiedustella poliisilaitokselta, mikä on sen käsitys näistä ilmiöistä ja olisiko poliisilaitoksen mielestä jotakin tehtävissä niiden lopettamiseksi. Samalla KH kehotti nuorisotyönlautakuntaa etsimään keinoja nuorison vetämiseksi pois kaduilta ja osaltaan vaikuttamaan mainitun epäkohdan korjaamiseksi. Vaikka Joensuun kaupungin kaupunginhallituksen huoli olikin vasta vuodelta 1958, kuvastaa se hyvin sitä huolta, johon vastaamaan valtiollinen ja kunnallinen nuorisotyö syntyi Suomessa 1940-luvulla sotien jälkeen.” (Joensuun nuorisotoimi 2011b.)

Joensuu perusti oman nuorisotyötoimikuntansa ja sittemmin nuorisotyönlautakuntansa 1946 aallossa, jolloin Suomessa lautakuntia oli jo 150 kunnassa ja kaupungissa (mt). Tänä päivänä Joensuun nuorisotoimi kuuluu hallinnollisesti Joensuun kult-

tuuri- ja nuorisotoimeen. Nuorisotoimi on nuorisopalveluita tuottava yksikkö, jonka toiminta-ajatuksena on tuottaa nuorten osallisuuteen ja varhaiseen tukeen perustuvia palveluita. Kohderyhmänä ovat kaikki joensuulaiset alle 29-vuotiaat nuoret. Nuorisotoimen tehtäviä määrittävät mm. yleisten nuorisotyön tehtävien, lakien ja asetusten ohella paikallinen kulttuuri- ja nuorisotoimen strategia sekä Joensuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

Nuorisotoimen strategia perustuu muuttuvaan nuorisotyön toimintaympäristöön ja sen tuomiin haasteisiin. Pahoinvointi polarisoituu ja vaikka valtaosa lapsiperheistä voi hyvin, vähemmistön pahoinvointi lisääntyy ja ongelmat kasautuvat. Vain osa nuorista, joilla on mielenterveyden ongelmia, saavat apua ja köyhyysriski on suurimmillaan nuorilla. Ongelmiin puuttumisessa sektorirajat ovat olleet esteenä, eikä moniammatillista yhteistyötä ole pystytty toteuttamaan riittävästi. Toisaalta, nuorten toistuva alkoholin käyttö ja humalajuominen ovat vähentyneet ja nuorten vaikuttamismallit ovat vahvistuneet. Strategisena tavoitteena on hyvinvoiva ja vastuullinen nuoriso, minkä takaavat vahvat alueellisen ja yksilöllisen identiteetin rakentumiseen perustuvat palvelut. Nuorisotoimen arvot perustuvat toiminnan jatkuvuuteen, yhdessä tekemiseen ja vahvaan itsetuntoon. Lähtökohtana ja haasteina strategian toteuttamisessa ovat esimerkiksi kuntaliitosten aiheuttamat haasteet, taloustilanteen pysyminen ennallaan, uusien kumppaneiden löytyminen ja uudet innovaatiot sekä lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma. (Joensuun Nuorisotoimi 2011b.)

Joensuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma perustuu lastensuojelulain suunnitelmaan lastensuojelun järjestämisestä ja kehittämisestä. Hyvinvointisuunnitelma on laadittu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kehittämiseksi Joensuussa. Suunnitelmaan on laadittu kehittämistoimenpiteet perustuen-, ennakoidun tuen-, varhaisen tuen- ja korjaavan tuen palveluille. Tämän suunnitelman tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja terveyttä. Lasten ja nuorten palveluissa tehdään yhteistyötä vanhempien, viranomaisten ja hallintokuntien kesken ja toimitaan kumppanuudessa kolmannen sektorin ja eri yhteisöjen kanssa. Hyvinvointisuunnitelma muodostaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin polun, jonka varrella myös nuorisotoimen palvelut ovat. Nuorisotoimen tehtäväalueet sijoittuvat perustuen, ennakoidun tuen ja varhaisen tuen alueille. Nuorisotyö toimii perustuen alueella, ehkäisevä päih-

detyö ja erityisnuorisotyö toimivat ennakoivan tuen alueella ja nuorten työpajatoiminta varhaisen tuen alueella. (Joensuun nuorisotoimi 2011b.)

3.1 Toiminnan osa-alueet

Nuorisotoimi kannustaa nuoria omaehtoiseen harrastustoimintaan ja vapaa-ajan viettoon sekä pyrkii edistämään nuorten omaa elämänhallintaa, osallisuutta ja kansalaisaktiivisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään mm. järjestöjen ja koulu- ja sosiaalitoimen kanssa. Tärkeitä toiminnan osa-alueita ovat alueelliset - ja kulttuuriset nuorisopalvelut, ulkoiset nuorisopalvelut, sosiaalisen tuen palvelut ja erilaiset kehittämishankkeet. (Joensuun Nuorisotoimi 2011a.)

3.1.1. Alueellisen ja kulttuurisen nuorisotyön palvelut

Alueellisen nuorisotyön palvelut Joensuussa koostuvat nuorisotalojen avoimesta toiminnasta, nuorisotaloilla tapahtuvasta bänditoiminnasta, nuorten vaikuttajaryhmätoiminnasta ja yhdeksäsluokkalaisille suunnatusta K9-kortti – palvelusta. Nuorisotaloja/-tiloja on yhteensä 11. Tiloista 4 sijaitsee Joensuun kantakaupungin alueella ja 7 maaseutualueella. Nuorisotaloilla toiminta on kaikille avointa ja vapaaehtoista ja vapaaehtoista. (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

Pääasiassa nuorisotaloilla tapahtuva bänditoiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden ohjattuun viikoittaiseen bändiharjoitteluun ja itsenäiseen harjoitteluun nuorisotoimen tiloissa. Bänditoiminta on pienryhmätoimintaa, joka koostuu myös bändileireistä, sekä demojen ja videoiden sekä bänditoimintaan liittyvän taustatyön tekemisestä. Toiminnan tavoitteena on nuorten oma aktivoituminen ja mahdollisimman suuren roolin ottaminen esim. tapahtumien järjestämisessä. (mt.)

Nuorisovaltuusto ja Nufo ovat kaksi nuorten vaikuttajaryhmää. Nuorisovaltuusto on toiminut vuodesta 1999 alkaen. Se pyrkii vaikuttamaan nuorten asioihin tekemällä aloitteita ja kannanottoja sekä osallistuu mielenilmaisuihin. Se tekee kyselyjä ja mielipidetutkimuksia sekä järjestää tapahtumia, seminaareja ja tapaamisia. Nuorisovaltuusto myös edustaa joensuulaisia nuoria monissa kansainvälisissä yhteyksissä. Nufo puolestaan on joensuulaisten nuorisotalojen nuorista koostuva nuorten yhteisö.

Tämä ryhmä pyrkii kehittämään nuorisotaloja ja tukee nuorten osallistumista nuorisotalojen toiminnan suunnitteluun. Lisäksi ryhmä järjestää yhteisiä tapahtumia ja solmii kansainvälisiä suhteita.(mt.)

3.1.2 Ulkoiset ohjaus- ja neuvontapalvelut

Nuorisotoimi tuottaa myös ulkoisia ohjaavia ja neuvovia palveluita, joita ovat mm. lasten ja nuorten loma-aikojen toiminta, nuorisojärjestöjen tukeminen, nuorisotiedotus ja kansainvälinen toiminta (mt).

Lasten ja nuorten loma-aikoina järjestetään monipuolista ja tavoitteellista toimintaa, joka tapahtuu turvallisessa ympäristössä. Lomatoimintaan pyritään tavoittamaan mahdollisimman laajasti joensuulaisia nuoria ja erityisesti niitä nuoria, joilla ei ole lomalla muita mahdollisuuksia harrastamiseen tai aktiviteetteihin. Toimintamuotoja ovat mm. leiritoiminta, retket, tapahtumat, teematyöpajat ja avoin kesäajantoiminta. Toimintoja suunnataan myös nuorisotoimen harrastustoiminnoissa mukana oleville nuorille, joille tarjotaan teemaleirejä tai oman ryhmän toimintaa. Näitä toimintoja ovat mm. mediatoimitus ja bänditoiminta sekä pienryhmätoiminnan omat leirit ja retket. (Joensuun nuorisotoimi 2011b.)

Nuorisojärjestöjä tuetaan nuorisotoiminnan järjestämisessä mm. tarjoamalla rahallisia järjestöavustuksia, tarjoamalla tiedotusta ja neuvontaa sekä vuokraamalla tiloja ja välineitä. Nuorisotoimi tarjoaa ja tukee myös kansainvälistä toimintaa ja pyrkii edistämään järjestöjen yhteistoimintaa. (Joensuun Nuorisotoimi 2011a.)

Nuorisotiedotus kanavoituu uuden Ponunet.fi – sivuston ja kirjaston nuorisotiedotuspiste Lunan kautta. Ponunet on 2007 avattu internetsivusto, joka tarjoaa nuorille tietoa ja keskustelufoorumin. Myös jokaisella nuorisotalolla on omat tiedotuspisteensä ja Facebookissa nuorisotoimella ja nuorisotaloilla on omat ryhmänsä. Nuorisotoimi julkaisee myös erilaisia nuorille ja nuorten vanhemmille suunnattuja oppaita – Helppejä. Helpit tiedottavat esim. leiritoiminnasta ja harrastusmahdollisuuksista tai toimivat oppaana Joensuuhun muuttavalle nuorelle tai hänen perheelleen. (mt.)

Nuorisotoimen kansainvälinen työ koostuu ystävyyskaupunkitoiminnasta, opiskelija- ja työntekijävaihdosta sekä kansainvälisistä nuorten yhteistyöhankkeista. Järjestöjä, nuorten ryhmiä ja yksittäisiä nuoria tuetaan kansainvälisten yhteyksien luomisessa. (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

3.1.3 Sosiaalisen tuen palvelut

Sosiaaliset nuorisopalvelut kohdentuvat rajattujen ryhmien varhaiseen tukemiseen ja ohjaukseen. Näitä palveluja ovat pienryhmätoiminta, poliisin nuorten tiimi ja nuorten työpajatoiminta, jota toteuttaa Nuorisoverstas ry. Kohdennetun pienryhmätoiminnan avulla pyritään parantamaan lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja. Ryhmien jäsenet tulevat ryhmiiin koulujen oppilashuollon kautta. Toiminta on ennaltaehkäisevää ja huolta aiheuttaneisiin ongelmiin pyritään löytämään ratkaisu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Joensuun Nuorisotoimi 2011a.) Poliisin Nuorten tiimi, johon kuuluu nuorisotoimen erityisnuorisotyöntekijä, pyrkii toiminnallaan nopeisiin ja riittävän tehokkaisiin toimenpiteisiin nuorten rikoskierteen katkaisussa. Tarkoituksena on, että nuori kokee selkeän yhteiskunnan väliintulon ja puuttumisen ja saa apua ongelmiinsa tarjottujen tukitoimenpiteiden kautta. (Nuortentiimi 2011.)

3.1.4 Kehittämistoiminta

Nuorisotoimen kehittämistoimintaan kuuluvat EU:n ja kansallisen rahoituksen hankkeet. Hankkeiden tarkoituksena on kehittää palvelutuotantoa ja tukea nuorisotalan uusia palveluntuottajia. Vuonna 2008 alkaneen Vyöhyke-hankkeen avulla on luotu alueellista nuorisotalan kehittämis-yhteisöä ja kansallisella rahoituksella on rakennettu nuorisotiedotuksen käytäntöjä yhdessä kirjaston kanssa ja luotu uusia maakunnallisia vaikuttamisen ja osallistumisen välineitä nuorille. Muita nuorisotoimen kehittämis-hankkeita ovat mm. Kerho kaikille – hanke, Nuorten demokratiahanke, Sinkkolan kotieläinpiha ja Sinkkolan Ekopiha – hanke. (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

3.2 Avoin toiminta Joensuussa

”Avoimessa toiminnassa opitaan uusia asioita, kehitetään taitoja yhdessä tekemällä ja kokemalla. Sosiaalisia taitoja treenataan ja saadaan myönteisiä kokemuksia ja onnistumisen elämyksiä.” (Joensuun nuorisotoimi 2011a.)

Joensuun Avoin toiminta on pääasiassa nuorisotaloilla tai toiminnan luonteesta johtuen muissa toimintaympäristöissä tapahtuvaa toimintaa, jonne voi tulla kuka tahansa nuori. Tavoitteena on pitää mukaan tulemisen kynnys mahdollisimman matalana. Toiminta on vapaaehtoista ja vapaamuotoista ja toiminnot muotoutuvat tekijöidensä mukaan. Nuoret suunnittelevat ja toteuttavat omaa tekemistään ja toimintaansa yhdessä nuoriso-ohjaajien kanssa. Nuorisotaloilla käyvät nuoret ovat pääasiassa 10 – 18 vuoden ikäisiä. Alakoulun 4-6 luokkalaisille on iltapäivätoimintaa yleensä parina päivänä viikossa ja nuorten illat on tarkoitettu yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille nuorille. (mt.)

Avoin toiminta on nuorisotalotoimintaa, harrastus- ja kulttuurista toimintaa, pienryhmätoimintaa, leiri- ja retkitoimintaa, nuorisoneuvontaa ja - tiedotusta, yksilökohtaista nuorisotyötä ja pienryhmätoimintaa. Nuorisotaloilla toimitaan tiiviissä yhteistyössä muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat nuorten vanhemmat, alueen koulut, nuorisojärjestöt ja muut nuorten kanssa tekemisissä olevat tahot.

Toiminnan tavoitteena on tarjota nuorille turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö tukemalla nuorten kasvua ja omaa elämänhallintaa yhteisöllisessä toiminnassa. Nuorten ongelmia pyritään ehkäisemään jo ennalta ja niihin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Nuoria kannustetaan osallistumaan, toimimaan ja vaikuttamaan. Avoin toiminta tarjoaa nuoren vapaa-ajalle aikuisen tukea ja turvaa ja päihteettömän toimintaympäristön. (Joensuun nuorisotoimi 2011b.)

4 NUORISOTYÖN ARVIOINTI

”Nuorisotyön voima ja merkitys riippuu sen kyvystä toteuttaa haastavia tehtäviä, taidosta organisoida oppimisympäristöjä ja herkkyydestä ylläpitää omaa eetosta. Ideaalimaailmassa nuorisotyössä välitetään kaikista nuorista ja nuorten kaikista kiinnostuksista sekä kasvatetaan nuoria välittämään itsestään, toisista ja maailmasta ympärillä.” (Nieminen 2007, 40.)

Keskeisiksi nuorisotyön laadun osatekijöiksi Cederlöf (2004,52) nimeää toiminnan tarkoituksenmukaisuuden, tavoitettavuuden ja tavoittavuuden. Laadun takaavat myös toiminnan jatkuvuus ja pitkäkestoisuus ja pysyvyyden mahdollistama joustava reagoivuus nuorten tarpeisiin ja yksilöllisiin elämäntilanteisiin.

Laadukkaan kunnallisen nuorisotyön toimintaidea on se, että tiedostetaan nuorisotyön tavoitteet ja päätehtävät. Toteutettavat toiminnot ovat nuorisotyön tavoitteiden ja tehtävien ja niitä perustelevan tiedon mukaisia ja toiminnoilla on konkreettiset sisällölliset tavoitteet ja niitä vastaavat kehittymistavoitteet. Toimintojen toteuttajilla on näihin seikkoihin perustuvat tehtävä-, toiminta- ja toimijaroolit sekä näihin pohjautuvat työnkuvat. Toimintaidean mukaisesti laadukkaaseen toiminnan ohjaukseen kuuluu jatkuva kontakti nuorten elämään sekä nuoria ja heidän tarpeitaan sekä toiveitaan koskevan tiedon kerääminen. Tiedostetaan sidostahot ja yhteistyökumppanit sekä heidän tarpeensa. Palautetta kerätään jatkuvasti ja toimintaa dokumentoidaan sekä näihin pohjautuen suoritetaan säännöllistä toiminnan itsearviointia ja siirretään opittu toimintaan. Laadukasta nuorisotyötä tehdään strategialähtöisesti, jolloin toimintaidea ja toiminnanohjaus suhteutetaan toimintaympäristöön ja muiden toimijoiden toimintaan, sekä pitkäjänteiseen ajalliseen ympäristön ja oman toiminnan kehityskulkuun. (Cederlöf 2004, 55-56.)

”Nuorisotyön tulee uusiutua jatkuvasti, jotta se jaksaisi kiinnostaa ja innostaa nuoria. Ajan muutos vaatii myös nuorten parissa toimivilta ammattilaisilta jatkuvaa itsensä kouluttamista ja ammattitaidon kehittämistä. Innostunut työntekijä on paras nuorten tuki ja innostuksen lähde.” (Kempinen 1999, 96)

Kehittämisen ei Kemppisen (1999, 69, 72) mukaan tarvitse olla itsetarkoituksellista ja uusien trendien mukaista, mutta sen täytyy seurata yhteiskunnan kehittymistä ja sen täytyy vastata nuorten tarpeita ja toiveita. Hän näkee erityisesti nuorisotyöntekijät

muutoksen eteenpäin viejinä, muutosagentteina. Cederlöf (2004, 54-55) toteaaakin, että nuorisotyöntekijä perustaa työnsä nuorten elämää koskevaan tietoon ja pyrkii vaikuttamaan, oppimaan ja kehittämään nuorisotyötä sisällöllisesti, ei vain ylläpidä toimintaa ja mahdollista ja tarjoa palveluja. Työhön kuuluu jatkuva työn sisällön itsearviointi ja siitä keskustelu.

4.1 Nuorisotyön Auditointi- ja itsearviointimalli

”Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimalli tuo syvyyttä sen keskeisiin toimintatapoihin ja kertoo, miten henkilökunta toimii keskenään ja nuorten kanssa sekä miten nuoret on otettu mukaan nuorisotoiminnan suunnitteluun, toiminnallisuuden tuottamiseen ja kehittämissuuntautuneeseen arviointiin. Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan resursointia monipuolisesti.” (Pakka & Taponen 2009, 58.)

Avointen nuorten iltojen toimintaa on perinteisesti arvioitu erilaisten tulos- ja laatumittareiden avulla. Tulostittareina on käytetty mm. käyntikertoja, nuorten määrää, toimintojen määrää tai erityiskerhojen määrää. Laadun mittareina ovat toimineet mm. nuorten palaute, työntekijöiden palaute nuorille, nuorten kielenkäyttö kerhoissa, nuorisotalon viihtyvyys, työntekijät tai nuorisotalon siisteys. (Kempinen 1999, 85-86.) Mittaamisen yhtenä tavoitteena on ollut nuorisotyön merkityksen ja vaikutuksen kuvaaminen (Hovi 2009, 5).

Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimalli perustuu ulkoisten arvioijien tekemään auditointiin ja työyhteisön sisäiseen itsearviointiin. Malli on luotu vastaamaan tarpeeseen arvioida nuorisotyön laatua määrän lisäksi. Mallissa on luotu nuorisotyön laatuun kohdennettavia arvioinnin välineitä. Keskeisille nuorisotyön muodoille on luotu kriteerit ja tasokuvaukset arvioinnin ja kehittämisen tueksi. Kriteeristöjä on luotu avointen nuorten iltojen, leiritoiminnan ja pienryhmätoiminnan arviointiin. (Nuorisotyön arviointi 2009.) Mallin tarkoituksena on hyödyntää sen avulla saatua tietoa toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Arvioinnin ja kehittämisen tärkein tavoite on nuoria hyödyttävä toimintojen monipuolistuminen ja kasvatustietoisuuden syveneminen. (Hovi 2009, 6.)

Toiminnan lähtökohtana ja periaatteena on arviointimallin avulla saatavan tiedon hyödyntäminen. Toiminnalle ennalta asetettujen tavoitteiden toteutumiseen kohdistu-

van arvioinnin perusteella tunnistetaan parantamistoimenpiteet, priorisoidaan muutostarpeita ja lopuksi suunnitellaan ja toteutetaan muutokset. (Hovi, Westman 2009,9.) Arviointimalli on työkalu, joka jakautuu kolmeen eri arviointialueeseen: työyhteisön toiminta, nuorten toiminta ja resurssit. Jokaista arviointialuetta arvioidaan toimintaa kuvaavien kriteerien (liite 1) avulla. Keskeisiä näkökulmia ovat nuorisotyön kasvatukselliset tavoitteet ja nuorisotyön käytännön laatu. Kriteereiden toteutumista arvioidaan neljän tasokuvauksen (liite 2) avulla. Kuvausten avulla voidaan hahmottaa niitä ilmiöitä ja tekijöitä, jotka toiminnassa ovat olemassa tai jotka puuttuvat. (Mäkelä 2009, 14-19.) Nuorisotyön arviointimallin avulla voidaan kertoa, mitä nuorisotyö pitää sisällään ja millaista ammattitaitoa työntekijöiltä vaaditaan. Nuorisotyön menetelmät avautuvat myös nuorisotyön ulkopuolisille. Kriteeristöä voidaan käyttää apuna toiminnan suunnittelussa ja sen avulla voidaan perehdyttää uusia työntekijöitä. Kriteerit kuvaavat niitä nuorisotyön sisältöjä, joita toiminnalla tavoitellaan. (Hovi & Luukkonen & Mäkelä & Taponen 2009, 61).

Auditointi on ulkoisten arvioitsijoiden tekemää kokonaisvaltaista toiminnan arviointia, jossa menetelminä käytetään esim. haastattelua, havainnointia sekä työntekijöiden ja nuorten kanssa keskustelua. Auditoinnit ovat vertaisarviointeja, eivät ylhäältäpäin tehtäviä tarkastuksia (mt, 60). Auditoinnin avulla saadut havainnot esitetään työyhteisölle, mutta päätös kehittämiskohteista ja niiden toteuttamisesta jää työyhteisön ja sen esimiehen asiaksi. Nuorisotyön auditioijilta vaaditaan nuorisotyön osaamista ja nuorisotyön sisältöjen tuntemista. (Mäkelä & Westman 2009,21.)

Avointen nuorten iltojen auditointi koostuu etukäteen nuorisotalon materiaaleihin tutustumisesta, itse auditoinnista ja raportoinnista sekä palautteen annosta. Auditointi kohdistuu aina toimintaan, ei kertomuksiin toiminnasta. Auditointi on tarkoitettu toiminnan kehittämisen välineeksi ja tarkoituksena on, että auditioijat nostavat palautekeskustelussa esille vahvuudet ja kehittämisalueet. Auditointi on ammatillista ja pohjautuu tietoon nuorisotyöstä. Se on objektiivista ja luottamuksellista. Itse tapahtuma pohjautuu vuorovaikutukseen ja tilanneherkkyyteen. Palaute on rakentavaa ja auditioijat antavat omat kriteeristön pohjalta tehdyt havaintonsa työyhteisön käyttöön, jonka jälkeen työyhteisö itse linjaa omat kehittämistoimensa. (Mäkelä & Westman 2009, 26-31.)

4.2 Itsearviointi

Itsearviointi on opinnäytetyöni tarkastelun kohde. Avoimessa toiminnassa itsearviointia tehdään jatkuvasti työtä suunnitellessa ja kehitettäessä, mutta arviointi ei aina ole kovinkaan järjestelmällistä. Avoimen toiminnan vapaamuotoinen kenttä on mahdollistanut vapaamuotoisen kehittämisen, joka ei aina ole vastannut nuorisotyölle asetettujen haasteiden vaatimuksiin. Auditointi- ja itsearviointimallin kokeileminen ja kokemusten kartoittaminen on nyt ajankohtaista ja tarpeellista.

Cederlöf (2004, 55) puhuu toiminnanohjauksesta, jossa itsearvioinnilla pohditaan toiminnan onnistuneisuutta ja niitä syitä, jotka siihen ovat johtaneet. Tarkastellaan sitä, miten hyvin tavoitteet on saavutettu ja miten toiminta on kehittynyt sekä luodaan kehittämishaasteita toiminnan toteuttamiseen jatkossa.

Tuominen näkee, että itsearvioinnin avulla on mahdollista luoda edellytykset kehittämisen käynnistymiselle. Itsearviointi on hänen mukaansa nopea, järjestelmällinen ja osallistava tapa selvittää työyhteisön kehittämistarpeet. Selville saadaan oman väen mielipide kehittämistarpeista ja itsearviointiprosessissa jokaisen mielipidettä arvostetaan. Se käynnistää uutta ajattelua ja lisää rohkeutta asettaa aiempaa korkeampia tavoitteita. Itsearviointi myös luo sitoutumista kehittämiseen ja haastaviin tavoitteisiin. (Tuominen 2010, 9.)

Nuorisotyön Auditointi- ja itsearviointimallin mukaisesti itsearvioinnilla tarkoitetaan työyhteisön, työparin tai yksittäisen nuorisotyöntekijän oman toiminnan tarkastelua työn laatua määrittävän kriteeristön avulla. Itsearvioinnissa arvioidaan oman työyhteisön toimintaa, ei omia tekoja. Itsearviointi koostuu yksilövaiheesta, jossa itsenäisesti arvioidaan avointen nuorten iltojen toimintaa, yhteisövaiheesta, jossa luodaan työyhteisön yhteinen näkemys toiminnasta. Kolmas vaihe on jakaminen, joka tarkoittaa yhteisen arvioinnin jakamista muille työyksiköille. Neljäs ja viimeinen vaihe on kehittämiskohteiden valinta. (Hovi 2009, 36-40.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytteeni tarkoituksena oli tutkia itsearviointia toiminnan kehittämisen välineenä Joensuun Nuorisotoimen avoimessa toiminnassa. Itsearviointi suoritettiin tammikuussa 2011 ja menetelmänä ja työvälineenä käytettiin pääkaupunkiseudulla kehitettyä nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallia.

5.1 Taustaa tutkimukselle

Joensuu kuuluu Kanuuna-verkostoon, joka on Suomen 24 suurimman kaupungin nuorisotoimien kehittämisverkosto. Tämä verkosto on toiminut Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella vuodesta 2007 lähtien. Kanuuna-verkoston toiminta koostuu vuosittaisista työseminaareista ja koulutuksista ja se koordinoi verkoston sisäisiä kehittämis- ja tutkimushankkeita. (Kanuunaverkosto 2011.) Yksi näistä Kanuuna-verkoston kehittämishankkeista on nuorisotalotyön kehittämishanke. Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin kokeilu ja käyttöönotto verkostoon kuuluvissa kaupungeissa on osa Nuorisotalotyön kehittämishanketta. Olen käynyt vuoden 2010 aikana Kanuuna-verkoston auditointikoulutuksen ja osallistunut ko. seminaareihin. Keväällä 2010 Joensuun nuorisotoimessa tehtiin ensimmäinen kokeiluluontoinen itsearviointi ja tammikuussa 2011 toinen. Ensimmäistä kertaa on luotu malli avoimen toiminnan arvioimiseksi, joten halusin opinnäytetyössäni tutkia sen soveltuvuutta omaan työyhteisöni kysymällä arvioijien kokemuksia mallista. Nuorisotoimessa asiaa pidettiin tärkeänä ja tein sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä Joensuun nuorisotoimeen.

5.2 Tutkimuksen tehtävä

Tutkimukseni avulla halusin selvittää, nouseeko nuorisotyön arviointimallin menetelmillä esille selviä avoimen toiminnan kehittämisen tarpeita ja kohteita. Halusin myös tutkia, miten itsearviointiin osallistuneet avoimen toiminnan nuoriso-ohjaajat kokivat arviointiprosessin. Onko arvioinnista ollut hyötyä oman työn ja työyhteisön toiminnan kannalta sekä kannattaako arviointimallia käyttää jatkossa. Lisäksi halusin selvittää, millainen arviointimalli ja kriteeristö on työvälineenä ja soveltuuko se paikallisiin joensuulaisiin olosuhteisiin tai pitäisikö mallia jollakin tavalla muokata tai kehittää.

5.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössäni käytin laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisen tutkimusmenetelmän lähtökohtana on erilaisten ilmiöiden kuvaaminen ja sen avulla kohteen ymmärtäminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa tosiasioita ei todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Tutkimuksen kohdejoukko on tarkoituksenmukaisesti valittu ja käytetään menetelmiä, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2009,161,164.) Laadullisessa tutkimuksessa on tavoitteena tutkimuksesta saatujen tulkintojen avulla näyttää toiminnasta asioita, joita ei voi muuten havaita ja näiden tulkintojen avulla tutkimuksessa luodaan malleja, ohjeita, toimintaperiaatteita ja kuvauksia tutkittavasta asiasta. (Vilkka 2005,98.)

Tutkiakseni kokemuksia uuteen arviointiprosessiin osallistumisesta, tein kyselyn (liite 3), jossa oli 10 avointa kysymystä. Avoimet kysymykset valitsin, koska halusin selvittää mahdollisimman tarkkaan ne kokemukset ja havainnot, joita ohjaajilla oli prosessiin osallistumisesta. Kyselyn lähetin sähköpostilla kaikille itsearviointiprosessiin osallistuneelle 16 nuoriso-ohjaajalle. Kyselyn saaneista kolme ei ollut enää kyselyn lähettämishetkellä töissä, enkä tavoittanut heitä työ sähköpostin avulla. Kaksi kyselyn saanutta ohjaajaa jätti vastaamatta, joten vastauksia sain yhteensä 11. Itsearviointiprosessin ja tämän tutkimuksen piiriin kuului Joensuun yhdestätoista nuorisotalosta/-tilasta kymmenen. Vastaajien määrää selittää se, että osa kyselyyn osallistuneista ohjaajista työskentelee yksin ja osa useammalla nuorisotalolla.

5.4 Aineiston analysointi ja tulkinta

Aineiston analysointitavaksi valitaan se tapa, joka parhaiten tuo vastauksen ongelmaan tai tutkimustehtävään. Tavallisimpia analyysimenetelmiä ovat teemoittelu, tyyppittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. (Hirsijärvi ym. 2009, 224.)

Valitsin analyysitavaksi teemoittelun, jolla hain vastausta tutkimukseni ongelmiin. Teemoittelin tutkimustulokset neljään eri osa-alueeseen: auditointi- ja itsearviointi-

malli työvälineenä, vaikutus omaan työhön, vaikutus työyhteisön toimintaan ja hyödynnettävyys jatkossa. Kyselyssä oli kymmenen avointa kysymystä, joiden vastausten sisältöjä tutkimalla, yhdistelemällä ja purkamalla pilkoin vastaukset osiin aluksi teemoihin sopivien kysymystyyppien avulla ja tästä aineistosta järjestin vielä lopullisen aineiston teemoittain. Analysoin vastauksia teemoittain pyrkien nostamaan esille tutkimusongelman kannalta olennaisia asioita.

Ajattelen, että tutkittavan ilmiön ymmärtämisessä ja analysoinnissa myös omasta työkokemuksesta on ollut hyötyä. Aineiston analysoinnin pohjalta tulkitsin tuloksia ilmiöön liittyvään teoretietoon ja omaan kokemukseen peilaten, sillä tulkinnessa tutkija pohtii analyysin tuloksia ja tekee omia johtopäätöksiä ja sen avulla pyrkii selkeyttämään ja pohtimaan esiin nousevia merkityksiä. (Hirsijärvi ym. 2009, 229.)

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointia tehdään laadullisessa tutkimuksessa koko ajan suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, tutkimiseen, tulkintaan ja johtopäätöksiin. Tutkijan on arvioitava, ovatko tehdyt ratkaisut tarkoituksenmukaisia ja toimivia tavoitteiden kannalta. (Vilka 2005,159).

Tein tutkimuksen Joensuun nuorisotoimeen. Tutkimuksen tilaajan ja oman mielenkiintoni pohjalta rakentuivat tutkimusongelmat, joihin kyselytutkimuksen tulokset antoivat vastaukset. Kysymykset toimivat hyvin ja avasivat riittävästi tutkimusongelmaa. Kyselyn vastausprosentti oli hyvä, sillä tavoitetuista vastaajista 84,6 % jätti vastauksensa eli vastaajien määrä oli 11. Tutkimuksen tulokset peilasivat hyvin myös tutkittavan ilmiön teoriapohjaa, johon nojautuen tutkimuksen tulkitseminen ja johtopäätösten teko onnistuivat.

Vilka (2005,160) tuo esille puolueettomuusnäkökulman, joka on otettava huomioon luotettavuutta arvioitaessa. Hänen mukaansa tutkimuksesta riippuen tarkastelussa voidaan pohtia myös tutkijan roolin merkitystä tutkittavan yhteisön jäsenenä. Vilka (2005,109) toteaa myös, että ”empiiristen kysymysten muotoilussa on tärkeää, että tutkija tuntee kohderyhmän. Kohderyhmän ja kulttuurin tuntemus on monella tavalla

tärkeä käytettäessä laadullista tutkimusmenetelmää”. Mielestäni tutkimuksen onnistumisen kannalta oli hyvä, että olin tutkittavan työyhteisön jäsen ja osallisena myös tutkittavassa ilmiössä. Taustatietoni ilmiöstä helpottivat tulosten avaamista ja erilaisen näkökulmien tarkastelua. Jotta sain tutkimuksesta mahdollisimman objektiivisen, järjestin aineiston jo luentavaiheessa niin, että vastaajan henkilöllisyys ei tullut ilmi. Teemoja avaavat sitaattit poimin jo aineiston luennan yhteydessä.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tulokset kuvaavat Joensuun Nuorisotoimen nuoriso-ohjaajien kokemuksia avointen nuorten iltojen itsearviointiprosessista. Tulokset kuvaavat nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallia työvälineenä avoimen toiminnan kehittämisessä, itsearvioinnin vaikutusta omaan ja työyhteisön toimintaan sekä käsityksiä mallin soveltamisesta jatkossa.

6.1 Auditointi- ja itsearviointimalli työvälineenä

”Toimiva, kehityksen kannalta tärkeä, tulee huomattua sellaisia asioita joita ei normaalissa päivärytmissä tule ajateltua.”

Kyselyssä kysyin ohjaajilta miten nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimalli toimi työvälineenä avointa toimintaa arvioitaessa ja millainen prosessi oli kokonaisuudessaan. Kysyin myös mielipiteitä mallin osa-aluejaon ja kriteeristön toimivuudesta.

Kaikki vastanneet pitivät itsearviointimallia hyvänä työvälineenä, joka luo tavoitteita ja auttaa kehittämään työtä ja nuorisotaloa. Mallin soveltaminen oli vastaajien mielestä käyttökelpoinen tapa tutkia työn sisältöjä ja havaita kehittämistä vaativat osa-alueet. Eräs vastaajista luonnehti arviointimallia loistavaksi ja tarpeelliseksi työvälineeksi kentällä toimiville nuorisotyön ammattilaisille. Itsearviointia pidettiin hyvänä tapana miettiä oman nuorisotalon hyviä puolia ja mahdollisia heikkouksia. Se toi esille paljon sellaisia asioita, joita ei välttämättä muuten olisi tullut mietittyä ja mallin avulla saattoi peilata työtään ja ajatella rehellisesti omaa nuorisotaloaan vahvuuksineen ja heikkouksineen.

Arviointimallin valmis kriteeristö koettiin melko toimivaksi ja kriteeristöä pidettiin realistisena ja aidosti ”kentän tasolla” olevana. Jotkut ohjaajista pitivät itsearviointiprosessia mittavana ja aikaa vievänä, mutta kuitenkin kannattavana toimintana. Erään vastaajan mukaan kriteeristö tuntui aluksi todella ”suurelta”, mutta hän totesi vastauksessaan, että toisaalta se tuo hyvin esille työn monipuolisuuden sekä toimintaa toteutettaessa huomioon otettavien asioiden laajuuden. Valmiiden kriteerien avulla oli helppo lähteä miettimään asioiden toteutumista ja sen katsottiin kattavan hyvin työn eri osa-alueet. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että osa-aluejako ja kriteeristö kattoivat hyvin avoimen toiminnan arvioinnin, vaikka joidenkin kriteereiden toteumista olikin vaikea arvioida tai ei voinut arvioida ollenkaan. Arviointia vaikeuttivat esim. työyhteisössä yksin työskenteleminen, jolloin työnjakoa kuvaavat kriteerit piti jättää auki. Erään ohjaajan mukaan kriteeristö oli tehty ”ison kaupungin malliin” ja sen olisi voinut avata helpommaksi ja ”osuvammaksi”. Resursseja arvioitaessa taas eräs ohjaajista koki ongelmaksi itsearviointia tekevien ohjaajien erilaisen aseman työntekijöinä. Osa työntekijöistä on määräaikaista, jolloin pitkäjänteinen työn kehittäminen on vaikeaa. Hän näki, että tulkinta riippuu siitä, kuka lomaketta täyttää.

6.2 Itsearviointin vaikutus omaan työhön

”On äärettömän tärkeää aika ajoittain miettiä ja arvioida mitä sitä oikein tekee, onko työllä merkitystä ja mitä puutteita omasta työstä löytyy ja mitä voisi kehittää.”

Kysyin ohjaajilta, onko itsearviointiprosessilla ollut vaikutusta omaan työn tekemiseen ja työyhteisössä toimimiseen. Kaikilla vastanneilla ohjaajilla oli positiivinen käsitys itsearviointiprosessista ja arviointiprosessi oli myös saanut aikaiseksi muutoksia omassa työssä. Ohjaaja, joka oli toiminut vasta vähän aikaa omassa työyhteisössään, koki itsearviointin avanneen hänelle nuorisotalon toiminnan sisältöjä. Moni ohjaaja totesi, että arvioinnin yhteydessä nousi esille asioita, joita ei ollut aikaisemmin tullut miettineeksi näin tarkasti. Itsearviointi on antanut hyvät lähtökohdat tarkastella kriittisesti omaa työtä. Eräs ohjaajista totesikin, että ”itsestään selvät asiat ovat joutuneet suurennuslasin alle ja vanhoja käsityksiä on joutanut romukoppaan”. Itsearviointi on vaikuttanut omaan työhön mm. siten, että on tullut tartuttua tiukemmin epäkoh-

tiin ja kunnollinen pysähtyminen ja asioiden tarkastelu monesta eri perspektiivistä on mahdollistanut omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamisen. Oma aktiivisuus on lisääntynyt mm. erilaisia tapahtumia luomalla ja työajankäyttö on muuttunut hyödyllisemmäksi. Osalla vastaajista työhön on tullut itsearviointin jälkeen selkeät tavoitteet ja kehittämistarpeet ja osa on alkanut pikkuhiljaa työstämään kehittämiskohteita tai ainakin kiinnittämään enemmän huomiota asioihin, joita voi kehittää. Omaan työhön ovat vaikuttaneet myös itsearvioinnissa esille nousseiden kehittämistarpeiden mukaiset uudet toiminnan painopistealueet. Eräs ohjaajista totesi, että ”itsearviointi laittoi miettimään asioita, jotka ovat työssä läsnä joka päivä. Työtä on hyvä tarkastella ajoittain, jotta ei pitäisi asioita itsestäänselvytenä ja jatkuvaa kehitystä tapahtuisi”.

6.3 Itsearvioinnin vaikutus työyhteisön toimintaan

”Prosessi oli toimiva ja uskon että prosessin kautta saatiin hyviä ideoita nuorisotalon jatkoa varten ja löysimme itsarviointin kautta myös asioita missä nuorisotalomme on vahvimmillaan.”

Kyselyllä halusin selvittää itsearviointiprosessin vaikutuksia työyhteisön toimintoihin ja työyhteisöön yleensä. Halusin myös selvittää, nousiko itsearvioinnin perusteella esille toiminnan kehittämiskohteita.

Vastaajien mukaan esille nousi paljonkin kehitettäviä asioita. Esille nousi myös selvästi asioita, jotka ovat olleet keskusteluissa mukana jo ennen itsearviointiakin, mutta prosessin avulla sai selkeämmän kuvan siitä, mihin asioihin pitäisi kiinnittää huomiota ja panostaa enemmän. Vastaukset osoittivat, että itsearviointi koetaan hyvänä tavoitteiden tarkastelukeinona. Jollekin epäkohdaksi todetulle asialle voidaan asettaa selkeät kehittämistavoitteet ja toimintalinjat, joiden mukaan nuorisotalolla toimitaan. Itsearviointi on nostanut esiin konkreettisia kehittämistavoitteita. Jokainen vastaaja totesi, että kehittämiskohteita nousi selvästi esiin itsearvioinnin perusteella. Yleisimmin avoimen toiminnan kehittämisen kohteita löytyi nuorten toiminnan osalta. Jokaisella nuorisotalolla nuorten oman toiminnan kehittäminen nousi ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi kehittämisen kohteeksi, ja työstäminen onkin jo aloitettu nostamalla nuorten oman toiminnan aktivoiminen ja innostaminen toiminnan painopistealueeksi.

On perustettu talotoimikuntia ja järjestetty vertaisohjaajakoulutusta sekä pyritty kehittämään muilla tavoin nuorten osallisuutta toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Muita esille nousseita kehittämisen kohteita olivat: yhteistyö vanhempien kanssa, ympäristö- ja terveystkasvatukseen liittyvät asiat, turvallisuuteen liittyvät asiat, mediakasvatus, toiminnasta tiedottaminen, nuorten osallistuminen viestintään, huonot henkilöstöresurssit.

Erään vastaajan mukaan esille nousseisiin kehittämiskohteisiin vastaamisesta on tullut ”aito osa nuorisotalomme elämää ja arkea. Pelkäksi puheeksi kehittämiskeskustelut eivät missään nimessä jääneet”. Toinen vastaaja totesi, että kehittämisen kohteisiin, jotka nousivat esille, on pyritty tarttumaan niillä keinoilla, mitä on ollut käytettävissä. Eräällä nuorisotaloista, Itsearviointin jälkeisten kehittämistoimien jälkeen ”käyttäjämäärä on lisääntynyt ja myös seiskat ovat aktivoituneet järjestämään tapahtumia”.

Itsearviointin hyötyinä nähdään koko nuorisotoimen ja nuorisotyön kannalta se, että kun työyhteisöissä tiedostetaan vahvuudet ja heikkoudet, voi antaa uuden suunnan nuorisotyön kehittämiselle ja luoda toiminnalle uusia painopistealueita. Erittäin hyvänä asiana nähtiin se, että linjausten myötä, nuorisotalojen toiminnat voisivat kehittyä samansuuntaisiksi. Yleisesti nähtiin nuorisotoimen kokonaisuudessaan hyötyvän toimista, joita itsearviointin perusteella nuorisotaloilla tapahtuu. Arvioinnin perusteella voidaan parantaa toiminnan laatua ja arviointi myös helpottaa oman työn laadun seuranta. Yksi vastaaja totesi Itsearviointin oletettavasti helpottavan myös esimiesten työtä, sillä jotkut asiat ovat sellaisia, että tarvitaan suurempia muutoksia ja päätöksiä niiden toteuttamiseksi.

Itsearviointi nähtiin kokonaisuuden ja työn tavoitteellisuuden kannalta tärkeäksi. Se antaa työyhteisölle pohjaa miettiä yhdessä nuorten ja eri toimijoiden kanssa, miten toimintaa pitäisi toteuttaa. Arvioinnin kautta nousevat esiin myös alueelliset vahvuudet ja kehittämistarpeet. Itsearviointi on väline, jonka avulla voidaan todeta ”missä mennään”.

6.4 Mallin käyttö ja kehittäminen jatkossa

”Kuvittelisin mallin kehittyvän luonnollisesti ajan myötä – mallin toistuva käyttö nostanee esille mahdolliset puutteet, sikäli mikäli niitä on olemassa.”

Kysyin vastaajilta heidän mielipidettään arviointimallin käyttämisestä jatkossa ja pitäisikö sitä jollain lailla muuttaa tai kehittää. Halusin selvittää myös, tarvitaanko Joensuun nuorisotoimessa saman mallin mukaista, ulkopuolista arviointia - auditointia.

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että itsearviointimallia kannattaa käyttää jatkossakin. Menetelmä koettiin hyväksi, koska menetelmän käyttäminen on järkipäistä oman työn suunnittelua ja se antaa hyvän pohjan nuorisotalon tulokortin päivittämiseksi. Arviointimallin avulla saadaan aikaan tuloksia, joita jokainen hyödyntää omassa työympäristössään. Yksi ohjaajista totesi myös, että arviointiraportin avulla myös ulkopuolisille voidaan tiedottaa realistisesti nuorisotalojen käytännöistä ja resursseista.

Arvioinnin ja sen mukaisten kehittämistoimenpiteiden seuranta on vastaajien mielestä ehdottoman tärkeää. Erään ohjaajan mukaan esille nousseiden kehittämiskohteiden pohjalta pitää tehdä suunnitelma, miten jatkossa edetään, ettei itsearviointiprosessi jää vain irralliseksi tapahtumaksi. On myös seurattava, onko toiminnassa jokin muuttunut tai ”onko edes yritetty”. Ongelma-alueet pitää koota ja pohtia myös ”ylemmällä” taholla, mitä asioille voidaan tehdä olemassa olevilla resursseilla. Toinen ohjaaja totesi, että täytyy myös tarkastella, onko aikaa ja mahdollisuuksia ja motivaatiota toteuttaa kaikkia kehittämiskohteita. Hän toteaa, että motivaatio voi liittyä moneen asiaan työntekijätilanteesta riippuen. Joka tapauksessa ehdottoman tärkeänä pidettiin sitä, että kaikki sitoutuvat itsearvioinnin perusteella saatujen kehittämistavoitteiden toteuttamiseen.

Ohjaajat pitivät auditointi- ja itsearviointimallia sellaisenaan melko hyvänä ja toimivana, mutta joitakin parannusehdotuksia esitettiin. Eräs vastanneista piti menetelmää ”raskassoutuisena pitkine rimpsuineen” ja totesi, että se voisi olla helppolukuisempi. Joitakin osa-alueita voisi yhdistellä. esille tuli myös vastauksia, joissa toivottiin, että kriteeristöä voisi jotenkin avata ja yksinkertaistaa. Ne, jotka tekevät työtä yksin, totesivat, että joitakin kohtia kriteeristössä ei voinut arvioida. Eräs vastaajista piti arviointikriteeristöä hyvänä ”muistinuorana”, jota voi käyttää epävirallisesti ilman itsearviointi-

tiprosessiakin. Parin ohjaajan vastauksessa korostettiin sitä, että on tärkeää sopia tietty aikaväli, jolloin prosessi aina toteutetaan ja tarve kriteerien muokkaamiseen tai uudistamiseen tulee sitten esille käytännön kokemuksien kautta.

Kysyin vastaajilta myös ulkopuolisen auditoinnin tarvetta toiminnan kehittämisen välineenä. Suurin osa vastaajista näki auditoinnin tarpeellisena. Se nähtiin menetelmänä, jota voisi käyttää itsearviointin tukena ja jokainen talo olisi hyvä auditoida ainakin kerran. Ulkopuolista arviointia voisi tehdä muutaman vuoden välein tai tarvittaessa, jos esim. olosuhteet ovat muuttuneet oleellisesti. Eräs ohjaajista totesi, että omalle työlleen on niin sokea, ettei näe toiminnan hyviä puolia eikä heikkouksiakaan ja kehittämiskohteetkin ulkopuolinen huomaa paremmin kuin itse. Koettiin myös, että ulkopuoliset silmät näkevät asiat eri näkökulmasta, mikä on hyvä asia. Sen lisäksi, että auditointi koettiin ehdottoman tärkeäksi tai ehdottomasti kannatettavaksi ja aika ajoin hyväksi, yksi ohjaajista piti outona ajatusta, että joku ulkopuolinen tulee arvioimaan parin tunnin perusteella toisen työn menetelmiä. Tähän liittyen toinen ohjaaja pohti sitä, pitäisikö ulkopuolisessa arvioinnissa käyttää eri kriteereitä, jotka kuvaisivat laajempia kokonaisuuksia. Hänen mukaansa ulkopuoliseen arviointiin pitäisi käyttää riittävästi aikaa. Vaikka kokonaisuudessaan ulkopuoliseen auditointiin suhtauduttiin positiivisesti ja sitä pidettiin todella tarpeellisena, pari vastanneista valitsisi, jos voisi valita, ehdottomasti itsearviointin ennen ulkopuolista arviointia siitäkin huolimatta, että näkee myös ulkoisen arvioinnin hyvänä ja toimivana. Eräs ohjaajista toi myös esille nuorten tekemät auditoinnit nuorisotaloilla hyvänä ja nuorten osallisuutta parantavana menetelmänä.

6.5 Johtopäätökset

Tutkimus antoi tietoa pääkaupunkiseudulla kehitetyn auditointi- ja itsearviointimallin soveltamisesta Joensuun nuorisotoimen avoimessa toiminnassa. Vastaajat kokivat mallin hyväksi työvälineeksi arvioitaessa avointa toimintaa ja sen tavoitteiden toteutumista. Malli toimii hyvin työn sisältöjä arvioitaessa ja sen avulla voi havaita kehittämistä vaativia nuorisotoiminnan osa-alueita. Mäkelä (2009,14) toteaa, että auditointi- ja itsearviointimalli on työkalu, jonka avulla voidaan luoda yhteinen merkitys ja ym-

märrys laadukkaan nuorisotoiminnan sisällöistä ja arvioinnin keskeinen näkökulma on nuorisotyön käytäntöjen laatu ja toiminnan kasvatukselliset tavoitteet.

Kriteeristössä nähtiin joitakin puutteita, mutta yleisesti sen katsottiin olevan realistinen ja kattavan työn eri osa-alueet. Hovin ja Westmanin (2009, 12) mukaan mallia tulee päivittää ja uudistaa, sillä jatkuvasti nousee esiin uusia ilmiöitä, joihin nuorisotyössä tulee vastata. He näkevät, että arviointimallin on elettävä ajassa ja vastattava esille nousseisiin haasteisiin ja päivittämisessä on otettava huomioon uudet toiminnalliset sisällöt ja tarpeettomat kriteerit on karsittava pois.

Pakan ja Taposen (2009, 57) mukaan nuorisotyön ja avoimen toiminnan itsearvioinnissa keskitytään työn keskeisten menetelmien ja toimintojen tarkasteluun ja sitä kautta oman työn parempaan ymmärtämiseen. Kaikilla vastaajilla oli pääosin positiivinen käsitys itsearvioinnista prosessina ja se oli myös saanut aikaan muutoksia omassa työskentelyssä nuorisotalolla. Itsearviointi on antanut hyvät lähtökohdat tarkastella kriittisesti omaa työtä ja se on lisännyt aktiivisuutta. Työhön on tullut selkeät tavoitteet ja on löytynyt uusia toiminnan painopistealueita niin omaan kuin työyhteisön toimintaan. Itsearviointi on myös avannut käsityksiä avoimen toiminnan sisällöistä.

Työyhteisön toiminnan tasolla on löytynyt paljonkin kehitettäviä asioita ja kehittämis-kohteisiin vastaamisesta on tullut osa nuorisotalon arkea. Pakka ja Taponen (2009, 54) toteavat, että havainnot kehittämiskohteista voivat saada aikaan pikaparannuksia toiminnassa eli voidaan tehdä välittömiä toiminnan ja fyysisten tilojen parantamista tai aloittaa pidemmän aikavälin kehittämisprojekteja. Hovi (2009,39) näkee kehittämis-kohteiden valinnan tärkeänä osana itsearviointiprosessia. Hänen mukaansa hyöty arvioinnista jää vähäiseksi, jos siitä ei seuraa muutosta. Kyselyssä tärkeimpiä esille nousseita kehittämis-kohteita ovat nuorten oman toiminnan kehittäminen, ympäristö- ja terveystkasvatukseen liittyvät asiat, turvallisuuteen liittyvät asiat, mediakasvatus ja toiminnasta tiedottaminen sekä huonot henkilöresurssit.

Arvioinnin tuloksena uudet painopistealueet toiminnassa antavat kehittämistoimille suunnan ja linjausten myötä eri nuorisotalojen toimintoja voidaan kehittää samansuuntaisesti. Tämä parantaa työn laatua ja avoimen toiminnan käytännöt ja resurssit

voidaan todentaa ulkopuolisille realistisesti. Ilman hyvin toimivaa työyhteisöä ja ohjaajien hyviä toimintatapoja, sekä ilman riittäviä satsauksia resursseihin, ei voida puhua laadukkaasta nuorisotyöstä (Mäkelä, 2009, 16). Itsearviointi voi toimia myös päätöksenteon apuna, kun tarvitaan suurempia muutoksia ja päätöksiä.

Tutkimuksen mukaan on tehtävä suunnitelma, miten jatkossa edetään ja kehittämistoiminnan toteutumisesta on myös seurattava. Mäkelä ja Westman (2009, 31) toteavat ensisijaisen vastuun kehittämistoimenpiteiden aloittamisesta ja seurannasta olevan esimiehillä. Samoin esimiesten on heidän mukaansa varmistettava resurssit ja muut edellytykset korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Kyselyn perusteella ongelma-alueet on koottava ja pohdittava, mitkä kehittämistoimet ovat mahdollisia toteuttaa olemassa olevilla resursseilla. Tärkeätä on, että kaikki sitoutuvat saatujen kehittämistavoitteiden toteuttamiseen.

Suurin osa vastaajista koki myös ulkopuolisen arvioinnin tärkeäksi, sillä ulkopuoliset silmät näkevät asiat eri näkökulmasta. Mallin mukaista auditointia voisi käyttää itsearviointin tukena ja jokainen nuorisotalo olisi hyvä arvioida ainakin kerran ulkopuolisten arvioitsijoiden toimesta, tai aina silloin, kun olosuhteet ovat ratkaisevasti muuttuneet. Jatkossa myös nuorten tekemät auditoinnit koettiin hyvänä ja nuorten osallisuutta parantavana menetelmänä.

7 POHDINTA

Olen toiminut koko työurani ajan kunnallisessa nuorisotyössä avoimen toiminnan ohjaajana. Työkenttä on minulle tuttu ja tiedän sen ongelmat ja vahvuudet. Avoin toiminta on aina ollut tekijöidensä ja toimijoidensa näköistä. Aina on korostettu nuorisotyön ja etenkin avoimen toiminnan vapaamuotoisuutta ja vapaaehtoisuutta. Toisaalta on vapaat kädet toimia ja toisaalta taas toiminnan vapaamuotoisuus on asettanut suurimmat rajat toiminnan kehittämiseksi. Kun Kanuunaverkostossa päädyttiin kokeilemaan pääkaupunkiseudulla luotua nuorisotyön arviointimallia useissa verkoston kaupungeissa, Joensuu mukaan luettuna, heräsi kiinnostukseni. Halusin tehdä opinäytetyöni tästä aiheesta. Nuorisotoimessa kiinnostuttiin myös asiasta. Ensimmäisten mallin mukaisten arviointikokemusten jälkeen oli syytä pohtia mallin soveltuvuutta

avoimen toiminnan kehittämisen välineenä. Oli tärkeää saada koottua tietoa kokemuksista ja mallin toimivuudesta käytännössä. Omat ensimmäiset ajatukseni auditointi- ja itsearviointimallista olivat melko epäilevät.

Avoin toiminta on mielestäni nuorisotyön peruskivi, jonka varaan monen nuoren on ollut hyvä rakentaa. Toiminnalla on suuri yhteiskunnallinen merkitys nuorten ongelmia ennalta ehkäisevän luonteensa vuoksi. Nuorisotalot tarjoavat kuntalaisilleen palveluita, jotka saattavat olla hyvinkin merkityksellisiä etenkin yksittäisten nuorten kannalta, sillä avoin toiminta itsessään on nuoria sosiaalisesti vahvistavaa toimintaa. Mielestäni avoimen toiminnan kehittämiseen ei yleensä ole resursoitu tarpeeksi voimavaroja, eikä nuorisotalotoimintaa ole osattu arvostaa tarpeeksi. Tämä voi johtua siitä, että me toimijat emme ole osanneet osoittaa tarpeeksi hyvin toiminnan merkityksellisyyttä nuoren kasvun tukijana. Tutkimustulosten mukaan nuorisotyön arviointimalli voisi olla vastaus tähän ongelmaan.

Tein tutkimuksen Joensuun Nuorisotoimeen ja yllätyin vastausten antamaa melkein pä täydellisen yksimielistä positiivista kuvaa nuorisotyön arviointimallin soveltamisesta avoimen toiminnan arvioimisessa. Ohjaajat, jotka vastasivat kyselyyn, näkivät itsearvioinnin hyvänä keinona kehittää avoimen toiminnan sisältöjä ja sitä kautta toiminnan laatua. Itsearviointi nosti selkeästi esille kehittämisen kohteita ja muutoksia toiminnan suhteen oli jo tapahtunutkin. Myös ennen tiedostamattomia toiminnan vahvuuksia löytyi. Auditointi- ja itsearviointimallin soveltamista jatkossa kannatettiin. Myös ulkopuolisten arvioitsijoiden tekemää auditointia toivottiin jokaiselle nuorisotalolle. Nuoriso-ohjaajat näkivät itsearviointimallin nuorisotyön laatua parantavana menetelmänä, josta on hyötyä koko työyhteisölle ja sen myötä avoimen toiminnan arvostukselle. Mallin toteuttaminen toimii myös nuorisotyön suunnittelun ja ulkoisen tiedottamisen välineenä.

Tutkimustulosten perusteella Joensuun Nuorisotoimessa on mahdollista ottaa arviointimalli säännölliseen käyttöön. Tärkeänä pidettiin kaikkien sitoutumista arviointimallin toteuttamiseen. Myös kehittämistoimenpiteiden toteutumisen seuranta ja johdon paneutuminen esille nousseiden suurten linjojen kehittämiseen on tärkeää. On syytä tehdä myös mallin kehittämistä paremmin paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi.

Tutkimuksen tulosten pohjalta on mahdollista luoda Joensuun Nuorisotoimeen avoimen toiminnan arviointi- ja kehittämismalli, jossa menetelmänä käytetään pääkaupunkiseudulla luotua nuorisotyön auditointi - ja itsearviointimallia. Mallin mukaiset itsearviointit (yksilö ja työyhteisövaihe) tapahtuisivat pari kertaa vuodessa – toimintakausien päättyessä (touko- ja joulukuussa). Jatkotoimenpiteet (jakovaihe muille työyksiköille ja seuranta, sekä kehittämistoimista päättäminen) voisivat tapahtua parin viikon sisällä arviointitapahtumasta avoimen toiminnan ohjaajien palaverissa, joissa johtoryhmä olisi mukana. Ulkopuolisten arvioitsijoiden käyttö tapahtuisi jokaisella nuorisotalolla kerran ja sen jälkeen tarvittaessa. Mielestäni ulkopuolista auditointia kannattaisi käyttää vähintään kolmen vuoden välein.

Nuorisotyön avoin toiminta on kehittämisen arvoinen toimintamuoto, jonka kautta nuorisotoimi tavoittaa Joensuussa vuosittain arviolta n.1500 yksittäistä nuorta ja vuodessa käyntikertoja avoimessa toiminnassa on n. 45 000. Nuorisotalo on kävijöilleen tärkeä ja merkityksellinen paikka, jonka kehittäminen ajan hengen mukaisesti on tärkeää. Tutkimuksessa esille nousseita kehittämiskohteita, joista ehdottomasti tärkeimmäksi nousi nuorten oma toiminta, on otettava toimenpiteiden kohteeksi aina kulloistenkin resurssien mukaan ja nuoret on pyrittävä saamaan mukaan tähän kehittämistoimintaan. Myös muut esille nousseet kehittämiskohteet (turvallisuus -, ympäristö -, terveys -, ja tiedotusasiat) tarvitsevat huomiota ja resursointia. Kaikkea ei ehkä voida kehittää ja parantaa hetkessä tai yhtä aikaa, mutta asioiden on oltava tiedossa ja niiden toteutumista on seurattava.

Opinnäytetyön tekeminen itselle tärkeästä ja omakohtaisesta aiheesta on ollut mielenkiintoista. Perehtyminen syvällisemmin omaan työhön liittyviin ilmiöihin on ollut tärkeää ja se on avannut uusiakin näkökulmia tekemääni työhön. Työn tekeminen on toiminut työnohjauksellisesti itselleni ja toivon, että tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Joensuun Nuorisotoimessa avoimen toiminnan arviointimallia kehitettäessä.

LÄHTEET

Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 45.

EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet 2002. Euroopan komission valkoinen kirja. Luxemburg: Euroopan yhteisön virallisten julkaisujen toimisto.

Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi Oppimateriaalit.

Hovi, Merja 2009. Johdanto. Teoksessa Hovi, Merja; Luukkonen, Tero; Mäkelä, Pekka; Pakka, Viula; Taponen, Harri; Westman, Marika: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja ja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 5-6.

Hovi, Merja 2009. Itsearviointi. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 36-41.

Hovi, Merja; Luukkonen, Tero; Mäkelä, Pekka; Taponen, Harri 2009. Tulevaisuuden suuntia. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 60-63.

Hovi, Merja & Westman, Marika 2009. Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin taustaa. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 8-12.

Mäkelä, Pekka 2009. Auditointi- ja itsearviointimallin rakenne. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 8-12.

Mäkelä, Pekka; Westman, Marika 2009. Auditointien organisointi ja auditointiprosessi. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 21-34.

- Pakka, Viula; Taponen, Harri 2009. Arviointitiedon hyödyntäminen ja yhteys kehittämiseen. Teoksessa: Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus/ Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, 52-58.
- Kemppinen, Pertti 1999. Nuoriso 2000. Nuorisotyön käsikirja. 2. painos. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy.
- Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – Niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Hoikkala, Tommi; Sell, Anna, (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76, 393-409.
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi; Sell, Anna, (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76, 21-43.
- Tuominen, Kari 2010. Lean – kohti täydellisyyttä. Readme.fi Oy.
- Vilkkä, Hanna 2007. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Joensuun nuorisotoimi 2011a. Viitattu 15.4.2011 www.jns.fi/nuoriso
- Joensuun Nuorisotoimi 2011b. Dokumentit.
- Kanuunaverkosto. Viitattu 10.4.2011 <http://www.nuorisokanuuna.fi>
- Nuorisolaki 27.1.2006/72. Viitattu 14.4.2011 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Nuorten Tiimi. Viitattu 15.4.2011 <http://www.intermin.fi/poliisi/pohjoiskarjala/home.nsf/pages/5A02CE31DBA64EA8C22574F9003BF714?opendocument>
- Unicef 2011. Viitattu 14.4.2011 http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_sopimus
- United Nations Human Rights 2011. Viitattu 14.4.2011 <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=fin>

LIITTEET

Liite 1 Arviointiraportti

NUORISOTYÖN AUDITOINTI- JA ITSEARVIOINTIMALLI, AVOIMET NUORTEN ILLAT

auditointi- ja itsearviointiraportti 26.8.2008

Pvm _____ Klo _____ Toimipaikka _____ Arvioija 1) _____ Arvioija 2) _____	Nuorisotalon aukioloaika: _____ Nuoria paikalla: tytöt _____ pojat _____ Ikäryhmä: _____ Työntekijöiden määrä: päätoimiset _____ tuntityöntekijät _____ vapaaehtoiset _____
--	---

	YHTEISÖN TOIMINTA	erinomai- nen	hyvä	tydyttävä	heikko/ puutteelli- nen	ei voi arvioida
1	ohjaajien vastuujao	☐	☐	☐	☐	☐
2	ohjaajien osaamisen hyödyntäminen	☐	☐	☐	☐	☐
3	tilan ja tilanteiden hallinta	☐	☐	☐	☐	☐
4	vuorovaikutuksen aktiivisuus	☐	☐	☐	☐	☐
5	nuorten kohtaaminen yksilöinä	☐	☐	☐	☐	☐
6	tiedon hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa – asia- kaspalaute, tunnusluvut	☐	☐	☐	☐	☐
7	alueen tuntemus – tilastot ja ilmiöt, kaupalliset / yksityiset pal- velut	☐	☐	☐	☐	☐
8	yhteistyö ja verkostot – nuorisotyötä tekevät tahot, moniam- matilliset verkostot	☐	☐	☐	☐	☐
9	toiminnan suunnitelmallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
10	sukupuolisensitiivisyys	☐	☐	☐	☐	☐
11	monikulttuurisuus / yhdenvertaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
12	nuorisotyölliset menetelmät ja välineet	☐	☐	☐	☐	☐
13	ympäristökasvatus	☐	☐	☐	☐	☐
14	mediakasvatus – tv, radio, printti, internet	☐	☐	☐	☐	☐
15	terveiden elämäntapojen edistäminen: uni, ravinto, liikunta	☐	☐	☐	☐	☐
16	yhteistyö kotien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
17	toimintamallit	☐	☐	☐	☐	☐
18	säännöt	☐	☐	☐	☐	☐
19	turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
20	ohjaajien välinen vuorovaikutus – sisäinen tiedotus	☐	☐	☐	☐	☐
21	käytös- ja puhekulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
22	nuorten oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐

	NUORTEN TOIMINTA	erinomai- nen	hyvä	tydyttävä	heikko/ puutteelli- nen	ei voi arvioida
23	osallisuuden eri osa-alueiden toteutuminen	☐	☐	☐	☐	☐
24	osallisuuden laajuus	☐	☐	☐	☐	☐
25	nuorten osallistuminen viestintään	☐	☐	☐	☐	☐
26	päätöksentekorakenne	☐	☐	☐	☐	☐
27	vertaisryhmätoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
28	nuorten työnjako, kuormittavuus	☐	☐	☐	☐	☐
29	nuorten välinen vuorovaikutus	☐	☐	☐	☐	☐

	RESURSSIT	erinomai- nen	hyvä	tydyttävä	heikko/ puutteelli- nen	ei voi arvioida
30	ohjausresurssit	☐	☐	☐	☐	☐
31	tilojen hyödyntäminen	☐	☐	☐	☐	☐
32	tilojen kalustus ja sisustus	☐	☐	☐	☐	☐
33	toimintavälineet	☐	☐	☐	☐	☐
34	tietokoneet	☐	☐	☐	☐	☐
35	tilojen siisteys ja yleisilme	☐	☐	☐	☐	☐
36	kestävä kehitys – lajittelu, kalusteet, energiankulutus	☐	☐	☐	☐	☐
37	nuorille suunnattu tiedotusmateriaali – toiminnasta tiedot- taminen: esitteet, tiedotteet, mainokset, verkkosivut	☐	☐	☐	☐	☐

Sanallinen arviointi (kirjoitetaan kokonaisina lauseina)

a) vahvuudet:

b) kehittämisalueet (myös mahdolliset koulutustarpeet, remonttitarpeet):

Lisätietoja, esim. miksi tiettyä kriteeriä ei voitu arvioida.

Kokonaisarviointi	erinomainen	hyvä	tydyttävä	heikko/puutteellinen
työyhteisön toiminta	☐	☐	☐	☐
nuorten toiminta	☐	☐	☐	☐
resurssit	☐	☐	☐	☐

Kopiot lomakkeesta:

Palautepalaveri pidetty:

- työyhteisölle ennen palautepalaveria
- oman organisaation yhteyshenkilölle ja toimipaikan esimiehelle palautepalaverin jälkeen
- arvioijille

Liite 2 Tasokuvaukset

NUORISOTYÖN AUDITOINTI- JA ITSEARVIOINTIMALLI / AVOIMET NUORTEN ILLAT

Työyhteisön toiminta

26.8.2008

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
1. Ohjaajien vastuujao	Nuorten iltaan liittyvät työnjaot on yhdessä ennakolta sovittu ja ne ovat selkeät. Niitä sovelletaan tilanteiden mukaan joustavasti ja tasapuolisesti.	Nuorten iltaan liittyvät työ- ja vastuujao on sovittu ennakoon.	Työ- ja vastuujaoista sovitaan tilannekohtaisesti toiminnan aikana.	Työ ja vastuujao ovat epäselvät.
2. Ohjaajien osaamisen hyödyntäminen	Ohjaajien vahvuuksia ja osaamista hyödynnetään toiminnassa. Ohjaajien oppiminen mahdollistuu.	Ohjaajien vahvuudet ja osaaminen on osittain hyödynnetty toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.	Ohjaajien osaamista hyödynnetään spontaanisti toiminnan toteutuksessa.	Ohjaajien vahvuudet ja osaaminen on tunnistettu, mutta niiden hyödyntäminen on vähäistä.
3. Tilan ja tilanteiden hallinta	Ohjaajilla on kaikki käytössä olevat sisä- ja ulkotilat (tilan lähi-alue) hallinnassa ja he ovat aktiivisesti nuorten kanssa. Ohjaajien toiminnassa näkyy herkyys ryhmän tai yksilön tarpeille (tilannetaju).	Ohjaajilla on kaikki käytössä olevat tilat hallinnassa ja he ovat aktiivisesti läsnä. Ohjaajat kohtelevat nuoria tasapuolisesti. Aika ei kulu yhden ryhmän tai nuoren kanssa.	Ohjaajat kiertävät käytössä olevissa tiloissa (valvontanäkökulma). Ohjaajien aika kuluu pääosin yhden / tietyn nuorisoryhmän / nuorten kanssa.	Ohjaajien työajasta kuluu aikaa toimistossa tai tehtävissä, joihin ei liity vuorovaikutusta nuorten kanssa. Ohjaajat ovat keskenään ja saman ryhmän / nuoren kanssa.
4. Vuorovaikutuksen aktiivisuus	Ohjaajat toimivat aloitteellisesti ja huomioivat kaikki tilassa olevat nuoret. Ohjaajat tukevat nuorten välistä keskustelua ja haastavat nuoret vuorovaikutustilanteisiin. Ohjaajilla ja nuorilla on luottamuksellinen vuorovaikutus.	Ohjaajat ovat nuorten kanssa toiminnassa mukana ja rakentavat vuorovaikutustilanteita. Ohjaajien ja nuorten välinen vuorovaikutus on luontevaa.	Vuorovaikutustilanteet syntyvät pääosin nuorten aloitteesta. Vuorovaikutus perustuu ohjaajan auktoriteettiin.	Ohjaajat ovat passiivisia ja puuttuvat lähinnä ongelmatilanteisiin. Vuorovaikutus perustuu järjestyksen pitoon.
5. Nuorten kohtaaminen yksilöinä	Nuorten elämäntilanne tunnetaan (perhe, ihmissuhteet, elämäntavat). Työyhteisö on verkostoitunut moniammatillisesti nuoren tuen tarpeen arvioimiseksi ja oikean tuen saamiseksi.	Nuoret tunnetaan, tiedetään taustoja (esim. koulu, kaverit ja harrastukset). Ohjaajat osaavat työyhteisössä arvioida nuoren tuen tarpeen ja toimia sen mukaisesti.	Osa nuorista tunnetaan nimeltä. Ohjaajat ovat aidosti kiinnostuneita nuorista. Selkeä tuen tarve tunnistetaan.	Nuoria ei tunneta, ei tiedetä nimeä. Mahdollista tuen tarvetta ei tunnista.

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
<p>6. Tiedon hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa</p> <ul style="list-style-type: none"> asiakaspalaute tunnusluvut 	<p>Asiakaspalautetta kerätään suunnitelmallisesti ja systemaattisesti toimintaan osallistuvilta nuorilta, heidän vanhemmilta ja yhteistyökumppaneilta. Asiakaspalautetta käytetään toiminnan suunnittelussa.</p> <p>Tunnusluvuissa tapahtuvista muutoksista tehdään johtopäätöksiä ja niihin reagoidaan toimintaa kehittämällä.</p>	<p>Asiakaspalauttejärjestelmä on monipuolinen: kyselyt, keskustelutilaisuudet, suullinen palaute. Saatu palaute näkyy toiminnassa.</p> <p>Tunnuslukuja seurataan ja toimintaa arvioidaan niiden avulla.</p>	<p>Ohjaajat keräävät asiakaspalautetta spontaanisti erilaisten menetelmien avulla. Tietoa käsitellään yhteisössä.</p> <p>Tunnusluvuista keskustellaan yhteisössä.</p>	<p>Nuoret antavat palautetta suullisesti.</p> <p>Tunnuslukuja kerätään.</p>
<p>7. Alueen tuntemus</p> <ul style="list-style-type: none"> tilastot ja ilmiöt kaupalliset / yksityiset palvelut 	<p>Alueen ilmiöistä keskustellaan ja johtopäätökset ohjaavat toiminnan suunnittelua.</p> <p>Alueen kaupallisia palveluja tuottavien tahojen kanssa tehdään yhteistyötä.</p>	<p>Kartoituksen avulla saatua tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.</p> <p>Alueen kaupalliset palvelut huomioidaan toiminnan suunnittelussa.</p>	<p>Alueesta on tilasto- ja kokemustietoa.</p> <p>Alueen palveluiden vaikutukset nuoriin tiedostetaan.</p>	<p>Alueesta on hajanaista tietoa.</p> <p>Alueen kaupalliset palvelut tiedetään.</p>
<p>8. Yhteistyö ja verkostot</p> <ul style="list-style-type: none"> nuorisotyötä tekevät tahot moniammatilliset verkostot 	<p>Toiminnan suunnittelussa on huomioitu muut nuorisotyötä tekevät tahot. Yhteistyön tavoitteet ja työnjaot muiden toimijoiden kanssa ovat selkeät ja yhdenmukaiset kaupungin strategisten linjausten kanssa.</p> <p>Verkostojen toimintaa arvioidaan säännöllisesti ja kehitetään tarpeen mukaan.</p>	<p>Alueen nuorisopalveluja tuottaviin tahoihin pidetään aktiivisesti yhteyttä. Verkosto on joustava ja nopeasti reagoiva.</p> <p>Verkosto on tarkoituksenmukainen, joustava ja reagoiva. Nuorisotyöntekijöillä on tarvittaessa aktiivinen rooli verkoston ylläpitämisessä.</p>	<p>Muut alueella nuorisotyötä tekevät tahot tunnetaan.</p> <p>Verkostoja on luotu, mutta niitä ei hyödynnetä tarkoituksenmukaisesti.</p>	<p>Työyhteisössä on tietoa joistakin nuorisotyötä tekevästä tahosta, mutta yhteys niihin on vähäistä.</p> <p>Muut toiminnan kannalta keskeiset tahot on tunnistettu.</p>
<p>9. Toiminnan suunnitelmallisuus</p>	<p>Toimintaa ohjaavat nuorisotyöllinen tavoite- ja kasvatustietoisuus sekä yhteinen prosessi nuorten kanssa. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti.</p>	<p>Toimintaan vaikuttavat nuorten toiveet, joita käsitellään työyhteisössä säännöllisesti. Toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista.</p>	<p>Työntekijöiden oma kiinnostus ja osaaminen ovat keskeisiä toimintaa ohjaavia periaatteita.</p>	<p>Toimintaa ohjaa vain traditio. Toiminta määritellään oleskeluna, eikä ei ole määritelty tavoitteita.</p>
<p>10. Sukupuolisensitiivisyys</p>	<p>Ohjaajien tietoisilla teoilla ylitetään kaavamaisia sukupuoli-roolien rajoja.</p>	<p>Ohjaajien toiminta mahdollistaa sen, että kaikilla nuorilla on fyysistä ja henkistä tilaa toimia talolla yhdenvertaisesti.</p>	<p>Tyttöjen ja poikien suhde on tasapainossa. Toiminnassa on huomioitu tyttöjen ja poikien erityistarpeet.</p>	<p>Toinen sukupuoli on yllidustettuna. Toiminnan toteutamisessa painotuu vain toisen sukupuolen tarpeet.</p>

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
11. Monikulttuurisuus / yhdenvertaisuus	Ohjaajien työstä heijastuu aktiivinen rasmin vastainen työote. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan yhdenvertaisuuden edistäminen.	Ohjaajilla on herkkyyttä tunnistaa rasistista toimintaa, esimerkiksi tunnetaan keskeisiä rasistiseen toimintaan liittyviä symboleita. Ohjaajilla on valmiutta ja halukkuutta käydä keskustelua rasismista nuorten kanssa.	Rasistiseen toimintaan ja puheeseen puututaan.	Rasistiseen puheeseen ja toimintaan puututaan vain ylilyöntitilanteissa.
	Toiminta tukee luontevaa vuorovaikutusta nuorten välillä. Työyhteisö on luonut aktiiviset yhteydet maahanmuuttajajärjestöihin ja/tai muihin monikulttuurisiin toimijoihin.	Etnisyys on huomioitu toiminnassa. Ohjaajilla on tuntemusta eri kulttuureista.	Talolla käy pääasiassa yksi etninen ryhmä. Muut ryhmät ovat siedettyjä.	Taloa käyttävät nuoret kuuluvat samaan etniseen ryhmään, vaikka alue on monikulttuurinen. Ylitedustusta ei problematisoida.
12. Nuorisotyölliset menetelmät ja välineet	Menetelmät ja välineet ovat monipuolisia, ohjaajilla on hyvä osaaminen niiden käytössä. Niiden käyttö tukee toiminnan tavoitteita.	Menetelmät ja välineet ovat kasvatuksellisesti perusteltuja. Niiden valinnasta ja merkityksestä käydään yhteisöllisiä keskusteluita. Niistä keskustellaan yhteisössä.	Menetelmät ja välineet ovat kohderyhmälle sopivia.	Menetelmien ja välineiden käyttöä ei ole pohdittu.
13. Ympäristökasvatus	Ympäristövastuullisuuteen ja kestäväan elämäntapaan kasvataminen on osa toimipaikan kulttuuria. Ympäristöasioita nostetaan aktiivisesti keskusteluun nuorten kanssa.	Ympäristövastuullisuuteen ja kestäväan elämäntapaan kasvattaminen näkyy toiminnassa monipuolisesti ja lisäksi järjestetään tempausluontoisia tapahtumia.	Ympäristövastuullisuus ja -kasvatus ovat osa toimintaa. Ohjaajat toimivat työssään ympäristövastuullisesti.	Ympäristökasvatus / kestäväan kehityksen kasvatusta ei juuri näy ohjaajien toiminnassa. Ympäristökasvatus on satunnaisista.
14. Mediakasvatus	Eri medioita sovelletaan monipuolisesti ja niiden käyttö on nivoutunut osaksi toimintaa. Nuorten ajatuksia ja tekemisiä on yhdessä heidän kanssaan pystytty nostamaan näkyväksi jossain mediassa. ● tv, radio, printti ● internet	Mediat näkyvät tilassa (esim. lehtijutuista "tehdään nostoja"). Nuorten kanssa keskustellaan medioista ja niiden välittämästä maailmankuvasta kriittisesti. Ohjaajat tuntevat nuorten käyttämää verkkomaailmaa ja käyvät siitä keskusteluita heidän kanssaan (esim. suositut sivustot).	TV:n, radion tai lehtien esittelyä asioista keskustellaan nuorten kanssa. Internetin käyttöä seurataan ja nuoria ohjataan netin turvalliseen käyttöön.	Nuorten käytössä on TV+ radio ja lehtiä, joissa käsitellään myös ajankohtaisia asioita (esim. HS, alueelliset lehdet). Eri medioiden läsnäolo nuorten elämässä on ymmärretty. Nuorten käytössä on internet-yhteys ja "nettietiketti" on esillä.
15. Terveiden elämäntapojen edistäminen:	Terveiden merkitys ja terveiden elämäntapojen edistäminen on	Terveiden elämäntapojen edistäminen on huomioitu toiminnassa	Terveisiin elämäntapoihin kasvattamista tapahtuu	Terveiden elämäntapojen edistäminen ei ole

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
uni, ravinto, liikunta	luonteva osa toiminnan suunnittelua ja menetelmien valintaa. Terveysteen liittyviä asioita nostetaan aktiivisesti keskusteluun nuorten kanssa.	nan suunnittelussa ja toteutuksessa.	satunnaisesti.	tietoista toimintaa.
16. Yhteistyö kotien kanssa	Nuorisotalon ja kotien väliseen yhteistyöhön on luotu rakenne. Yhteydenpito on aktiivista, säännöllistä ja molemminpuolista.	Vakituisesti nuorisotalolla käyvien nuorten vanhempiin pidetään yhteyttä säännöllisesti, esim. tiedotteet, henkilökohtainen kontakti.	Vanhemmille on tiedotettu nuoren jäsenyydestä nuorisotalolla ja sen toiminnasta ja periaatteista.	Nuorten vanhempiin ollaan yhteydessä ainoastaan silloin kun nuori rikkoo sääntöjä rankasti.
17. Toimintamallit	Ohjaajat ovat sisäistäneet yhteisesti hyväksytyt toimintatavat, joista käy ilmi myös tarvittavat työnjaot.	Toimintatavoista keskustellaan säännöllisesti ja ne on myös dokumentoitu.	Ohjaajat ovat ennakolta keskustelleet toimintatavoista. Muutoksista ja/tai uusista ohjeista tiedotetaan.	Ohjaajat sopivat kiusaamiseen, rasismiin sekä uhka-, väkivalta- ja päihdetilanteisiin liittyvistä toimintatavoista tilannekohtaisesti.
18. Säännöt	Talon säännöt päivitetään säännöllisesti yhdessä nuorten kanssa. Toimintaan mukaan tulevat uudet nuoret perehdytetään toimintatapoihin. Nuoret ovat sisäistäneet säännöt. Nuoret ymmärtävät sääntöjen merkityksen.	Talolla on yhdessä nuorten kanssa kirjoitetut säännöt ja ne ovat esillä. Työyhteisöllä on jäsenytenitä tapoja puuttua erilaisiin ristiriitatilanteisiin.	Ristiriitatilanteet nuorten kanssa ja välillä selvitetään mahdollisimman pikaisesti. Ohjaajat ovat laatineet talolle säännöt ja pystyvät perustelemaan ne.	Ristiriitatilanteiden selvittäminen jää yhden ohjaajan vastuulle. Sääntöjen tulkinassa on erilaisia näkökulmia.
19. Turvallisuus	Turvallisuuskäytäntö on luonnollinen osa toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia.	Turvallisuuskäytäntöä on ajateltu kokonaisvaltaisesti. Psyykinen ja fyysinen turvallisuus on huomioitu toiminnassa.	Riskien kartointus/turvallisuussuunnitelma on käytössä.	Pelastussuunnitelma on tehty ja käsitelty.
20. Ohjaajien välinen vuorovaikutus	Ohjaajien keskinäinen vuorovaikutus on sujuvaa, luontevaa ja ammatillista riippumatta siitä, ketkä ovat työvuorossa (esim. tuntiopettajat, harjoittelijat, "lainassa olevat" työntekijät).	Ohjaajat toimivat tiimimaisesti. Illan toimintaan ja nuoriin liittyvä tiedonkulkua toimii sujuvasti ja aukottomasti.	Ohjaajat ymmärtävät olevansa roolimalleja myös keskinäisessä vuorovaikutuksessa, mutta vuorovaikutus on valikoivaa ja heistä muodostuu erilisiä pareja tai ryhmiä.	Ohjaajien välisestä vuorovaikutuksesta puuttuu tilanneherkkyys – nuorten kuullen puhutaan "mitä tahansa", joten kasvatuksellisuus ontuu.
• sisäinen tiedotus	Alue- ja yksikötasolla välitetään tietoa nuorten ajankohtaisista ilmiöistä. Tähän on luotu rakenne.	Yhteiset päätökset kirjataan ja varmistetaan, että kaikki työyhteisön jäsenet, myös sijaiset ja tuntiohjaajat, saavat tiedon.	Sisäiseen tiedottamiseen on luotu rakenne, esimerkiksi säännölliset palaverit.	Sisäinen tiedotus on satunnaisten keskustelujen varassa.

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
21. Käytös- ja puhekulttuuri	Toimipaikassa on kunnioittava ja kohtelias puhe- ja käytöskulttuuri, joka näkyy siinä, että ohjaajien lisäksi nuoret puuttuvat epäasialliseen käytökseen.	Ohjaajien läsnä ollessa nuorten välinen puhekulttuuri on toista kunnioittavaa. Ohjaajien ”lempä katse riittää” muistuttamaan nuoria käytöksestä.	Epäasialliseen kielenkäyttöön ja käytökseen puututaan vain käskyin ja kielloin. Nuorten ja ohjaajien välinen puhekulttuuri ei ole kehittynyt.	Epäasialliseen kielenkäyttöön ja käytökseen puututaan ainoastaan ylilyöntitilanteissa. Ohjaajien linja ei ole yhtenäinen. Ohjaaja ei ymmärrä oman käyttäytymisen (mallin) merkitystä.
22. Nuorten oppiminen	Nuorten oppiminen, kehittyminen ja onnistuminen ovat keskeisiä, tietoisia ja suunnitelmallisesti toimintaa ohjaavia periaatteita.	Ohjaajat tietoisesti hyödyntävät toimintaa ja tilanteita nuorten sosiaalisten, tiedollisten ja käytännön taitojen oppimisen näkökulmasta.	Muutaman ”valikoidun” nuoren oppimiseen ja kehittymiseen kiinnitetään huomiota.	Oppimisen näkökulma ei ole mukana toiminnan suunnittelussa.

II Nuorten toiminta

f

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
23. Osallisuuden eri osa-alueiden toteutuminen	Talotoiminnassa kaikki osallisuuden osa-alueet toteutuvat (tieto-, idea-, suunnittelu-, päätöksenteko-, toteutamis-, arviointiosallisuus).	Nuorille annetaan vastuuta päätöksenteossa ja he ovat mukana toteuttamassa toimintaa.	Nuoret ja työntekijät ideoivat ja suunnittelevat toimintaa yhdessä. Työntekijät tekevät päätökset.	Nuoret esittävät spontaanisti ideoita tilatoimintaan / nuorten iltoihin.
24. Osallisuuden laajuus	Nuoret osallistuvat alueen tai muun laajemman yhteisön tapahtumien ja projektien suunnitteluun ja toteutukseen. Heidät on koulutettu tapahtumien tuottamiseen.	Nuorisotalolla on rakenne, joka mahdollistaa nuorten osallistumisen ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen erilaisissa tapahtumissa ja projekteissa, esim. kahvila-, vki-toiminta, ryhmät. Nuoret on perehdytetty tehtävänsä.	Nuorisotalolla on tapahtumia, joiden ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen nuoret osallistuvat satunnaisesti.	Nuoret osallistuvat yksittäisten iltojen sisällön ideointiin.
25. Nuorten osallistuminen viestintään	Toiminnasta viestittämisessä nuorilla on keskeinen rooli. Nuoret ovat järjestyneesti vastuussa viestinnästä ja osaavat hyödyntää sen erilaisia kanavia ja välineitä (mm. verkko, ”puskaradio”, tekstiviestit, vierailut).	Nuorilla on vastuu viestinnän sisältöjen ja ilmeen tuottamisessa. Nuorilla on rooli tiedotus-kanavien valitsemisessa.	Yksittäiset nuoret ovat mukana joidenkin toimintojen tiedottamisessa.	Nuoret osallistuvat toimintaa esittelevän materiaalin tekemiseen satunnaisesti.
26. Päätöksentekorakenne	Osallisuustoimintaan liittyvät rakenteet ja järjestelmät on luotu yhdessä. Osallisuustoimintaa kehitetään jatku-	Osallisuustoiminta tapahtuu avoimesti ja demokraattisesti (esim. kokousajankohdat ja muistiot ovat esillä). Nuoret	Osallisuustoiminnalle on luotu rakenne, mutta nuoret eivät sitoudu	Osallisuustoiminnalla ei ole selkeää rakennetta ja se on satunnaista (esim. talotomikunnat, talokokoukset, osallisuusryh-

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
	vasti yhdessä nuorten kanssa.	ovat sitoutuneet toimintaan.	toimintaan.	mät).
27. Vertaisryhmätoiminta	Vertaisryhmätoiminta on vakiintunutta. Nuorilla on rooli kouluttajina. Nuorten omia osaamisalueita hyödynnetään.	Nuoret osallistuvat vertaistoimintaa tukevaan koulutukseen ja vertaisryhmätoiminta on suunnitelmallista.	Tilalla toimii nuoria vertaisohjaajina, mutta heitä ei ole koulutettu. Vertais-toiminta perustuu traditioon tai nuorten omaan aktiivisuuteen.	Järjestelmällistä vertaisryhmätoimintaa ei ole.
28. Nuorten työnjako, kuormittavuus	Tehtävät jakaantuvat monille eri nuorille, jotka toimivat eri pienryhmissä (esim. markkinointiryhmä, diskoryhmä, talotoimikunta). Ryhmät jakavat keskenään tehtäviä, ottavat omia vastuualueita ja auttavat toisiaan.	Talolla toimii nuorten ryhmiä, jotka ovat sitoutuneita omiin vastuualueisiinsa.	Talolla toimii yksi nuorten työryhmä, joka osallistuu aina kaikkeen tekemiseen kuten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen.	Tapahtumien ja toimintojen suunnittelu ja toteutus on aina tiettyjen yksittäisten nuorten vastuulla.
29. Nuorten välinen vuorovaikutus	Nuorten välinen vuorovaikutus on aktiivista. Uudet nuoret otetaan tasaveroisina toimintaan mukaan. Nuorilla on mahdollisuus löytää tai rakentaa itselleen merkityksellinen yhteisö.	Nuoret pystyvät itse ratkaisemaan ongelmatilanteita. Erilaisuus hyväksytään, esim. vammaisuus, kulttuurit, alakulttuurit, ikä.	Nuorten välinen vuorovaikutus on luontevaa, mutta ohjaajaa tarvitaan usein ongelmatilanteiden selvittelyssä.	Nuorten välinen vuorovaikutus on valikoivaa. Osa nuorista jää "porukoiden" ulkopuolelle.

III Resurssit

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
30. Ohjausresurssit	Ohjaajilla on aikaa huomioida illassa kävijät yksilöllisesti ja/tai rakentaa ryhmätilanteita.	Ohjaajien määrä on suhteutettu toimintoihin ja nuorten lukumäärään.	Ohjaajien määrä riittää hallitsemaan käytössä olevat tilat.	Ohjaajia liian vähän tai paljon suhteessa järjestettävään toimintaan ja nuorten määrään.
31. Tilojen hyödyntäminen	Kaikkia tiloja hyödynnetään toiminnassa (esim. monitoimitalojen tilat, koulujen tilat, pienryhmätoimintaan tarkoitettut tilat).	Tiloja hyödynnetään tehokkaasti.	Toimintaan tarkoitettut tilat ovat nuorten käytössä.	Osa tiloista on suljettu ilman perusteluita.
32. Tilojen kalustus ja sisustus	Tilat on monipuolisesti sisustettu ja kalustettu keskeisen kohderyhmän tarpeet ja toiveet huomioiden. Kalustus mahdollistaa yhteisöllisen toiminnan.	Sisustus ja kalustus on toteutettu nuorten toiveita kuullen ja ne tukevat yhteisöllistä toimintaa.	Ohjaajat ovat suunnitelleet kalustuksen ja sisustuksen huomioiden keskeisen kohderyhmän tarpeet.	Tilat on sisustettu ja kalustettu pääosin toiselle kohderyhmälle (esim. päiväkotilapset, eläkeläiset). Sisustus ei tue ryhmämuotoista toimintaa.

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLI- NEN/HEIKKO
	Kaikki kalusteet ja välineet on sijoitettu tarkoituksenmukaisesti (tv, netti, pelit, keskustelunurkkaukset jne.) Yksilöllisen tuen antaminen on huomioitu tilaratkaisussa.	Kalusteiden ja välineiden sijoittelu on tarkoituksenmukaista ja muunneltavissa.	Kalusteiden ja välineiden sijoittelu ei ole toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista.	Kalusteiden ja välineiden sijoittelu on epäkäytännöllistä (esim. kalusteet kiinteitä).
33. Toimintavälineet	Nuorten käytössä on välineitä, jotka ovat ajanmukaisia. Ne palvelevat erilaisten ryhmien ja yksilöiden tarpeita ja toiveita. Hankinnat tehdään nuorten kanssa.	Erilaisten ryhmien tarpeet on huomioitu toimintavälineissä. Ne ovat hyvässä kunnossa sekä ajanmukaisia. Välinehankinnoissa huomioidaan kasvatuksellisuus ja nuorten toiveet.	Toimintavälineet ovat monipuolisia, mutta osittain huonossa kunnossa.	Toimintavälineet ovat huonossa kunnossa. Toimintavälineitä on vähän ja ne ovat yksipuolisia.
34. Tietokoneet	Nuorten käytössä on tietokoneita ja hyötyohjelmia, jotka ovat ajanmukaisia ja monipuolisia.	Nuorten käytössä on riittävästi tietokoneita.	Nuorten käytössä on käyttökelpoisia tietokoneita.	Nuorten käytössä olevat tietokoneet eivät ole käyttökelpoisia.
35. Tilojen siisteys ja yleisilme	Tilat ovat siistit ja viihtyisät sekä kalusteet ovat kunnossa. Vastuullinen suhtautuminen yhteiseen ympäristöön/tilaan näkyy nuorten ja ohjaajien toiminnassa.	Tilat ovat siistit ja viihtyisät. Materiaaleissa on huomioitu käytännöllisyys ja siivottavuus.	Tilat ovat siistit ja tavarat järjestyksessä, mutta kalusteet ovat rikkiäisiä. Siivousvälineet ovat tarvittaessa henkilöstön ja nuorten käytössä.	Tilat ovat sotkuiset ja tavarat epäjärjestyksessä.
36. Kestävä kehitys <ul style="list-style-type: none"> lajittelu kalusteet energiansäilytys 	<p>Lajitteluastioita on monipuolisesti ja lajittelu toimii itsestäänselvytenä.</p> <p>Kalusteet ovat pääasiassa korjattavia ja kierrätettäviä. Niitä on mahdollista muunnella tarpeiden mukaan (ekotehokkuus). Tilassa voi olla myös kierrätettyjä ja kunnostettuja kalusteita ja tavaroita.</p> <p>Tilassa on luotu periaatteet ja toimivat käytännöt energian kulutuksen vähentämiseksi. Kaikki sitoutuvat periaatteisiin.</p>	<p>Lajitteluastioita on monipuolisesti ja valtaosa lajitellaan: ohjaajat joutuvat usein huomauttamaan asiasta.</p> <p>Suuri osa kalusteista on kestäviä, korjattavia ja kierrätettäviä. Osa kalusteista on muunneltavissa/säädettävissä tarpeiden mukaan.</p> <p>Tilassa on luotu puitteet energiansäilytysvähentämiseksi (esim. sisustusratkaisut, tiivisteet, verhot, lämpötilan tarkkailu ym.), mutta käytännöntoteutus ontuu jonkin verran.</p>	<p>Perus lajitteluastiat ovat olemassa, mutta vain ohjaajat käyttävät niitä.</p> <p>Tilaan on hankittu jonkun verran kestäviä, korjattavissa olevia ja kierrätettäviä kalusteita. Niitä on kuitenkin hankala säätää tarpeiden muuttuessa.</p> <p>Energiansäilytysvähentämiseksi on tehty toimenpiteitä, esim. vaihdettu energialamput.</p>	<p>Jätteitä lajitellaan...</p> <p>Hankinnat on tehty hinta- ja ulkonäköperustein. Kestävyttä ja kierrätettävyyttä ei ole huomioitu.</p> <p>Tilassa ei ole otettu huomioon energiansäilytysvähentämiseen liittyviä seikkoja.</p>
37. Nuorille suunnattu tiedotusmateriaali	Tiedotusmateriaalin valinnalla nostetaan esille	Tarjolla oleva materiaali on suunnattu kohderyhmittäin. Materiaali on	Tarjolla oleva tiedotusmateriaali on ajankohtaista,	Nuorille suunnattu tiedotusmateriaali on pääosin van-

ARVIOINTIKRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
<ul style="list-style-type: none"> toiminnasta tiedottaminen: esitteet, tiedotteet, mainokset, verkkosivut, puhelinvastaaaja 	<p>ajankohtaisia teemoja ja reagoidaan nuorisokulttuuriin, alueellisiin ilmiöihin.</p> <p>Tiedotuksen sisältö on kaikilta osin asiallista, oikeakielistä ja viimeisteltyä. Materiaalin ulkoasu on kohderyhmää puhuttelevaa ja huoliteltua.</p>	<p>ajankohtaista, sitä on riittävästi ja se on selkeästi esillä.</p> <p>Tiedotuksen sisältö ja valitut välineet ovat kohderyhmälle sopivia. Verkkotiedottaminen on monipuolista.</p>	<p>mutta se on kapea-alaista.</p> <p>Tiedotuksen sisältö on asiallista ja oikeakielistä. Materiaaleissa käytetään soveltuvaa tunnistetta. Verkkosivuilla olevat perustiedot toiminnasta ovat ajan tasalla.</p>	<p>hentunutta ja sitä on niukasti.</p> <p>Tiedotuksen sisällössä on puutteita ja teksti on huolimaton. Yhtenäistettyä, soveltuvaa tunnistetta ei käytetä. Verkkosivut eivät ole ajan tasalla.</p>

päivitetty 24.4.2009

Liite 3 Kyselylomake

Kysely / Päivi Liinamo

Arvoisa Vastaaja

Opiskelen Humak:ssa kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Teen opinnäytetyötäni Joensuun Nuorisotoimeen. Tutkimukseni tavoitteena on kuvata, millainen on itsearviointiprosessi Joensuun Nuorisotoimen nuorisotaloilla. Pyrin kyselyn avulla selvittämään, millaisena arvioijat itse kokevat itsearviointin merkityksen omassa työssään ja sen kehittämisessä ja mikä merkitys tällä prosessilla on koko nuorisotoimen kannalta sekä millainen arviointiprosessi on välineenä.

Opinnäytetyöni aihe: Itsearviointi välineenä avointen nuorten iltojen kehittämisessä - Kokemuksia Auditointi- ja itsearviointimallin soveltamisesta Joensuun Nuorisotoimessa

Kysely jaetaan kaikille Joensuun Nuorisotoimen nuoriso-ohjaajille, jotka ovat osallistuneet avointen nuorten iltojen arviointiprosessiin. Toivon saavani kyselyn vastaukset 12.4. mennessä.

Kysymykset:

Mitä mieltä olet itsearviointiprosessista työvälineenä ja prosessina?

Ovatko arvioinnin osa-aluejako (työyhteisön toiminta, nuorten toiminta, resurssit) ja niitä kuvaava kriteeristö toimivia?

Toiko arviointi esille kehittämisen kohteita työyhteisössäsi?

Miten itsearviointi on vaikuttanut omaan työhösi?

Onko itsearviointilla ollut vaikutusta nuorisotalon toimintaan?

Mikä merkitys itsearviointilla on nuorisotyön ja Joensuun Nuorisotoimen kannalta?

Kannattaako menetelmää käyttää jatkossa?

Pitäisikö tätä arviointimenetelmää kehittää jotenkin?

Tarvitaanko mielestäsi tämän sisäisen itsearviointin lisäksi ulkoista arviointia, esim. auditointia?

Lisäksi haluan sanoa .....

Kiitos vastauksestasi!